

## **VERSLAG VAN DE OPENBARE VERGADERING VAN DE GEMEENTE DORDRECHT - DORDTSE DINSDAG, D.D. 12 SEPTEMBER 2023**

*Vergaderzaal 5*

### **2 Vervanging van - Vaststellen Jaarstukken 2022 - Raadsvoorstel**

Voorzitter: Mevrouw Koene  
Raadsgriffier: Mevrouw Vermeulen  
Verslag: NotuBiz

Aanwezig:

Mevr. Boom-Vos (VVD)  
Dhr. Katif (Beter voor Dordt)  
Dhr. Van der Meer (GroenLinks)  
Dhr. Van Pelt (Forum voor Democratie)  
Mevr. Pichel (Forum voor Democratie)  
Dhr. Roggekamp (Gewoon Dordt)  
Dhr. Safranti (DENK)  
Mevr. Schnabel (PvdA)  
Dhr. Stam (Fractie van Waardhuizen)  
Dhr. In 't Veld (VSP)  
Dhr. Venderbos (Partij voor de Dieren)  
Mevr. Van Vught (CDA)  
Dhr. Wringer (Beter voor Dordt)

Portefeuillehouders: wethouder Heijkoop.

Ambtelijke ondersteuning: Mevr. Van Kempen en Dhr. Brouwer

De voorzitter: Welkom allemaal. Tweede blok van de avond. Voor een heleboel mensen hebben we het ... Serieus? Is dit van halfnegen tot half elf? Ja, dat staat er. Ik denk ineens, dat wordt een marathonzitting. Moeten we even tussendoor met de thermoskannen koffie gaan wandelen. Goed. Welkom allemaal bij deze vergadering over het vaststellen van een jaarstukken 2022. Ik ga even het rijtje af wie er allemaal zijn. Dat is mevrouw Vermeulen van de griffie, mevrouw van Vught, CDA, mijnheer Van de Meer van GroenLinks, mijnheer Venderbos van Partij voor de Dieren, mijnheer Roggekamp van Gewoon Dordt, mijnheer Stam Fractie van Waardhuizen, mijnheer Wringer Beter voor Dordt, mijnheer Safranti van DENK, mijnheer Van Pelt en mevrouw Pichel van Forum voor Democratie, mevrouw Schnabel van de PvdA, mijnheer In 't Veld van de VSP, mevrouw Boom van de VVD, de heer Katif van Beter voor Dordt. Dan krijgen we de ambtelijke ondersteuning. Dat is eerst mevrouw van Kempen dan mijnheer Brouwer en dan krijgen we daarna de wethouder de heer Heijkoop en dan hebben we iedereen gehad, want volgens mij weet iedereen wel hoe ik heet en dat is verder ook niet boeiend. En de accountant, dat is ook gezellig, die is er ook bij, maar het is niet bes... Ja, mijnheer Stehouwer, maar het is niet besloten dus ik hoef niet iedereen met naam en toenaam te noemen. Goed.

Waarom zijn we hier? We zijn hier omdat we de jaarstukken oordeelsvormend willen bespreken, voordat we ze in de gemeenteraad gaan bespreken wanneer dat ook is. De jaarstukken, staat hier in mijn tekst, zijn wat verlaat. Ik denk dat dat al opgevallen was. De politieke vragen die gesteld zijn bij het agenderen van deze bespreking zijn ten eerste namens de VVD, hoe voorkomt de raad dat er bij de jaarstukken 2023 in voorjaar, zomer 2024 opnieuw tijdsdruk op de vaststelling komt? Dat vond ik op zich ook wel een grappige, want ik dacht hoe voorkomt het college dat het ... Maar dat was even mijn interpretatie. De tweede politieke vraag is wat vindt de raad van de resultaatbestemming 2022? En die is vanuit GroenLinks. En ten derde wat vindt de raad van de maatschappelijke resultaten over 2022? En die komt bij de PvdA vandaan. Er was sprake van dat er eventueel maatschappelijke thema's nog extra vragen gesteld konden worden. Daar is geen gebruik van gemaakt, dus daar hoeven geen andere wethouders opgetrommeld te worden om hier te zitten. Mijnheer Heijkoop, u staat er geheel alleen voor. Er zijn ook nog eerder technische vragen gesteld door GroenLinks, die zijn toegevoegd aan de stukken. Volgens mij hebben dan alle huishoudelijke mededeling zo'n beetje wel gehad. Ik wil u vragen om aan de hand van de politieke vragen, op een gewoon zakelijke, compacte wijze zo meteen u woord voor me te doen, maar allereerst ga ik even het woord geven aan de voorzitter van de auditcommissie, die speciaal even tijd vrijmaakt, want die moet eigenlijk in een andere vergaderkamer zijn. Maar dat is het voordeel daarvan is dat die extra kort gaat zijn. Mijnheer Katif gaat uw gang.

De heer Katif: Voorzitter, dank je wel. Mij is voorgedragen door de auditcommissie om een aantal woorden schuine streep een tekst voor te lezen wat belangrijk of dat belangrijk zou kunnen zijn, namelijk voor de oordeel vormende commissie en straks bij de gemeenteraad. De auditcommissie heeft vanavond met de accountant en ook met de stadscontrole gesproken een nodige technische vragen vooraf ingestuurd. We hebben niet de tijd gehad alle stukken grondig te beoordelen over de procesgang hebben wij in onze auditcommissievergadering zojuist en kritische noot gekraakt. Wij willen met u delen dat er een probleem is met de jaarrekening en dat blijkt uit het accountantsverslag. Het probleem zit toe op het ontbreken van adequate verantwoording en daardoor sturing. Hier moet wat aan gedaan worden. Als auditcommissie hadden we naar aanleiding van de managementletter de afspraak met de wethouder staan dat hij twee keer per jaar rapporteert over zijn verbeter acties en daarvoor aankomende auditscommissievergadering voor het eerst rapporteert. We adviseren de raad het college de opdracht geeft om met verbeterpunten te komen en hiervoor frequent te rapporteren. Vooropgesteld, er is begrip voor de situatie. De auditcommissie ziet dat dat niet aan ambtelijke inzet ligt, maar dat er ambtelijke tekorten zijn. Desondanks constateren wij dat signalen van nu al eerder gegeven en daar te weinig tegenovergesteld lijkt of dat eerder verbeteracties te weinig effect hadden. Ik wens u in ieder geval een goede oordeelsvorming sessie toe. Een schriftelijk advies van de auditcommissie wordt zo snel mogelijk opgesteld en aan de gemeenteraad gestuurd op 19 september. Daarvan akte.

De voorzitter: Dank u wel.

De heer Katif: En als u mij excuseert dan ...

De voorzitter: Ik excuseer u, zeker, ik wens u ook veel succes vanavond. Oké. Drie politieke vragen. Wie? Niemand? Dan kunnen we allemaal aan de koffie. Mijnheer Van der Meer, gaat uw gang.

De heer Van der Meer: Voorzitter, om te beginnen over de resultatenbestemming en dan met name toegespitst op de niet uitgegeven stelposten in het programma

samenwerkend en verbindend Dordrecht is zo'n 11 miljoen aan stelposten niet uitgegeven en voorgesteld wordt om die aan de algemene reserve toe te voegen. Nou hebben we sinds dat zeker 1,3 miljoen van die 11 miljoen en misschien wel meer voor het sociale domein is uitgetrokken. En onze vraag is waarom aan de wethouder, maar ook aan de andere commissieleden waarom die middelen terug laten vloeien naar de algemene reserve en waarom niet blijvend bestemmen voor het sociale domein? Waar zo... en misschien nog wel meer dan die 1,3 miljoen voor het sociale domein, waar in deze tijd grote problemen zijn. En een tweede zorgpunt heeft ook op het maatschappelijk effect betrekkingen betreft de woningbouw. In de jaarstukken wordt aangegeven dat die eerder in de orde van 500 dan in de beoogde 1000 nieuwe woningen ligt uit de monitor Dordrecht, agenda Dordrecht 2030 kun je bovendien afleiden dat dat voor een groot deel ook nog gaat over het splitsen van woningen en niet over nieuwbouwwoningen. Dus wat betekent dat nu eigenlijk voor A. de doorstroming? En B. wat is de stand van zaken en eventuele beleidsintensiveringen op het gebied van sociale woning waar dit college ook ambities heeft? Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Dus eigenlijk stelt u vragen waar u een mening had mogen geven, maar dat oké...

De heer Van der Meer: Ja, dat zijn zorgpunten en ik ben benieuwd hoe de wethouder daarna kijkt en hoe anderen leden van deze commissie daar naar kijken.

De voorzitter: Prima. Mevrouw Boom.

Mevrouw Boom-Vos: Wat blijft het stil zeg. Ondanks de zorgpunten, zoals de auditcommissie die net ook heeft benoemd, staan wij voor positieve oordeelsvorming voor de jaarrekening. Vooral willen wij wel onze zorg uit nog een keer uit naast die van de auditcommissie over volgend jaar in de PC cyclus. We vragen echt ... De auditcommissie geeft het advies aan de wethouder om te rapporteren. Wij willen de wethouder echt verzoeken om daar echt volledige aandacht aan te geven.

De heer Safranti: Voorzitter.

De voorzitter: Mijnheer Safranti.

De heer Safranti: Ik hoor mevrouw Boom zeggen dat zij positief ... Ik ben dat juiste woord wel vergeten in dit geval, maar dat u positief was met de jaarstukken, terwijl wij hebben kunnen constateren dat er onregelmatigheden zijn geconstateerd. Hoe kunt u in dit geval daar positief in of naar kijken?

De voorzitter: Hoe kan mevrouw Boom dat doen? Mevrouw Boom.

Mevrouw Boom-Vos: Wat ik hiermee bedoel te zeggen dat wanneer dit voor de raad ligt om vast te stellen dat wij positief vast zullen stellen. Het is een onderdeel van de accountantsverklaring is beperkt op de onrechtmatigheid.

Daar maken we ons zorgen om, daar hebben we ook in de auditcommissie net uitgebreid over gesproken. Dat is ook mijn verzoek aan de wethouder om daar richting de toekomst aandacht voor te blijven ... En meer dan alleen een voortgang te geven, maar daar echt aandacht voor te hebben en ervoor te zorgen dat het volgend jaar niet meer gebeurt.

De heer Safranti: Voorzitter.

De voorzitter: Mijnheer Safranti.

De heer Safranti: Even een vervolgvraag. Dit speelt al twee jaar heb ik begrepen, ook tijdens auditcommissie. De wethouder, maar het college die is hier al over aangesproken. De stukken zijn nog heel recent dus daarom schrik ik daar een beetje van dat u nu al oordeel, een positief oordeel wil geven, ondanks dat je misschien de stukken niet eens volledig hebt kunnen kennis nemen.

Mevrouw Boom-Vos: De stukken hebben we de jaarrekening zelf hebben in juni al gezien en daar hebben technische vragen op kunnen stellen. Alleen de accountantsverklaring is afgelopen week binnengekomen. En daar, zoals ik al zei, maak ik me ook zorgen, maar niet voldoende ... Ook de account maakt zich geen zorgen, want die geeft wel een onthouding op de onrechtmatigheid, maar die geeft geen negatieve accountantsverklaring af. En dat maakt voor mij dat wij positief klinkt, in uw oren een negatief, maar dat wij wel de jaarrekening vast zullen stellen als VVD in de raad.

De heer Safranti: Voorzitter, laatste vraag mag dat?

De voorzitter: Ja, als het via de voorzitter gaat, want jullie gaan alle twee zitten U'en.

De heer Safranti: Daarom vraag ik het ook via de voorzitter. Voorzitter, wij geven natuurlijk ook subsidie aan derden en wij vragen natuurlijk na eind van het jaar dat ze dat goed kunnen verantwoorden. Als wij dat vragen, moeten wij dat zelf ook kunnen doen. Wij moeten daar ook goede voorbeeld in nemen. Dus in dit geval, als wij al zorgen maken en zorgwekkend vinden dit en juist ernstig zorgen dan denk ik wat voor goede voorbeeld geven wij richting de burger, richting de partners waar wij mee samenwerken?

Mevrouw Boom-Vos: Voorzitter, ik ben het hier eens met mijnheer Safranti. Wij maken ons ook zorgen. Vandaar dat we het aan de wethouder vragen, dat is een '...' op orde dat hij er alle aandacht aan gaat geven. Dat staat los van het goedkeuren van een jaarrekening vanuit de raad. En die wil ik niet met elkaar verwarren, voorzitter. We hebben nog meer politieke vragen, die zal ik ook ... Wat vindt u, de raad, wat vindt u van de maatschappelijke resultaten over 2022? We kunnen in de raad een politiek debat gaan over houden, anders dan hier oordeelsvormend, maar de verantwoording in de jaarrekening per beleidsprogramma staat heel duidelijk in wat wel of niet behaald is. Of dat wij het daarmee eens zijn, is een tweede.

De voorzitter: Bouwt de spanning wel op, zeg. Wie? Mijnheer Roggekamp.

De heer Roggekamp: Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, over de politieke vraag van of volgend jaar of volgende keer de stukken weer op tijd komen, is er wel duidelijk geworden ook dat er nu een tekort is, ook aan personeel en aan middelen en dat eraan gewerkt wordt. Alleen we hebben ook gezien dat het de vorige periode hetzelfde was. Dus eigenlijk zou ik wel van de wethouder willen weten dan van wat doet hij er dan aan om te zorgen dat we niet in dezelfde lijn doorgaan? En over het resultaat, in het begin van het jaar hebben we op een gegeven moment kunnen kijken wat we als politieke partijen zouden willen voor het komende jaar en toen is allemaal gezegd van dat er toch wel tekort in budgetten zaten. En nu blijkt er een behoorlijk overschot van vorig jaar te zijn. Kan de wethouder dan misschien ook uitleggen waarom er in het begin van het jaar een ander beeld was? We begrijpen van de accountant dat een deel van het budget pas ... of van de gelden aan het eind vorig jaar gekomen waren, maar we hadden we begin

dit jaar toch wel kunnen horen van de wethouder dat er niet zo tekort waren? Dus die vragen ook aan wethouder.

De voorzitter: Ook weer vragen. Mijnheer Stam.

De heer Stam: Dank u wel, voorzitter. Als ik me richt tot de politieke vragen, wat kan raad doen aan het voorkomen van deze problematiek? Volgens mij enkel en alleen door een stevige boodschap mee te geven aan de wethouder van zorg dat je dit oplost. Als '...' naar proces wat is doorlopen dan zit daar ook een informatief problemen. Het is heel moeilijk om mensen te vinden. Nou kom ik ook uit de financiële wereld. Heb ook wel nodige gesprekken, maar ik hoor ook wel wat signalen dat de cultuur op financieel vlak in Dordrecht niet zo positief is en dat mensen daarom bewust niet meer kiezen voor Dordrecht. Dus dan blijf je wel een beetje formatief probleem houden. Dus de eerste vraag aan de wethouder is van is dat bij u bekend? En hoe gaan we daarmee om? Want anders blijf je in die valkuil trappen. Als ik de signalen zie, zoals die nu voorliggen dan heb je eigenlijk al een beetje beeld dat de jaarrekening 2023 eigenlijk wel grotendeels dezelfde weg zal gaan bewandelen. En dan heb ik op zich nog niet eens zo heel veel moeite mee dat zo'n jaarrekening veel later komt, want provincie, heb ik vorige keer ook aangegeven, die zit echt niet keihard te drukken van u zal en u moet dus daar zit wel enige flexibiliteit in. Dat ligt aan onze aan onze gemeenteraad hoe we daarmee om willen gaan. Als ik naar de resultaatbestemming kijk, dan volg ik eigenlijk een beetje de lijn van de heer Roggekamp. Wat mij wel verbaasd heeft, is dat een acht en een halve maand nadat het jaar is afgelopen dat we een positief saldo van 38,7 miljoen zien en ik begrijp best wel dat dat in die algemene uitkeringen allemaal vrij laat op tafel komt. Daar hebben we het net in de auditcommissie ook over gehad, maar als je dan kijkt naar de resultaatbestemming dan zie ik een resultaatbestemming waar eigenlijk zonder moties of amendementen de gemeenteraad toch eigenlijk weer voor een belangrijk deel buitenspel wordt gezet. Dat wordt gewoon ... Er worden voorstellen '...' resultaatbestemming, daar kan je mee instemmen of amenderen. Ik had al veel meer verwacht dat de politiek of het college had aangegeven We hebben nu zoveel over. Dan moet je eerst de vraag weten van zijn structurele middelen. Zijn ze gelabeld of zijn ze vrij besteedbaar? Dat hebben we in de vorige vergadering al met wethouder enigszins besproken over die 9,4 miljoen voor toekomstige opvang van ontheemden. Die zijn vrij besteedbaar. Dus ik vind dan wel in die resultaat bestemming dat je de gemeenteraad ook wel in de gelegenheid moet stellen om een bepaald bedrag te reserveren om hun eigen wensen te kunnen uitvoeren. Dat mis ik dan een beetje in die resultaatbestemming. En dan moet ik even kijken naar de derde vraag. Wat vindt u van de maatschappelijke resultaten? Vind ik heel moeilijk. Het lijkt nu allemaal goed te gaan. En een van de vorige auditcommissies en die ga ik nu ook hier stellen, heb ik de vraag gesteld van als je op financieel vlak heel veel vacatures hebt, dan heeft het ook zijn doorwerking naar de lijn. Daar zitten ook financiële mensen en wat betekent dat nou voor die uitvoering van die directe werkzaamheden en de uitvoering van de ambities die een college heeft. Op een gegeven ogenblik kom je daar een beetje knel mee te zitten en dat sluit dan aan op de vraag die zojuist ook in de auditcommissie is gesteld. Moet je je verwachtingen rondom een jaarrekeningproces nu bij gaan stellen of moet je die op hetzelfde ambitieniveau gaan houden? En ik kan die gewoon niet los zien van de politieke ambities die het college heeft als die hoog zijn en die ook wel terecht zijn om hoog neer te zetten. Wij hebben sociale problematiek, we hebben een woningbouwproblematiek, we moeten op sport nog heel veel doen. Dan kan je niet aan de ene kant zeggen, zet je verwachtingen met je PC cyclus maar wat op een lager pitje, maar je ambities blijf je uitvoeren. Dus de vraag die ik daarbij aan de wethouder heb, is van hoe gaat u nou die verschillen matchen, zodat u toch nog juiste en volledige informatie kan gaan leveren aan die gemeenteraad? Want daar zit wel een beetje

pijnpunt. Naar aanleiding van de auditcommissie heb ik mijn gevoel iets bijgesteld, maar in eerste instantie had ik wel zoiets van ik heb twee '...' behandeld of buraps in 2022 en eigenlijk op onjuiste informatie, want er was blijkbaar veel meer geld beschikbaar, terwijl we continu de boodschap hebben gehoord van wees voorzichtig, niet te veel ambities neerleggen, want we hebben geen geld en dat kan allemaal niet. En dan blijkt aan eind van de rit 38,5 miljoen over te zijn. Ik zou hier niet de worden uitspreken die ik toen in mijn hoofd rond liet gaan, maar ik wil wel wat meer zekerheid hebben om het feit van hoe gaan we dat nou bij het komende jaarrekeningproces doen en welke waarden gaan we dan hechten aan een tweede burap die er nog aankomt met een interim controle. En wij zijn er dan ook nog niet uit of we nu al gaan instemmen met de jaarrekening. Tot zover.

De voorzitter: Mijnheer Van der Meer die wilde een hele tijd geleden al een vraag stellen, maar daarna kwam er vervolgens een stortvloed. Mijnheer Van der Meer.

De heer Van der Meer: Ik heb geduldig gewacht en geluisterd, natuurlijk. Dank u wel, voorzitter. Mijn vraag ging over de opmerking die de heer Stam maakte over dat cultuur in de financiële kolom of hoe zegt hij dat precies niet helemaal optimaal is. Kan hij wat preciezer aangeven wat hij daarmee bedoelt?

De heer Stam: Jazeker, voorzitter kan het wel aangeven. Dat ging over mensen aantrekken. Ik heb inmiddels ook her en der gesprekken met bureaus en als ze weten dat je uit Dordrecht komt, komen er gesprekken over Dordrecht en de Drechtsteden en wordt er gesproken over bepaalde problematiek binnen bepaalde gemeentes. Heel veel financiële vacatures. We hebben bijvoorbeeld een hoofd financiën. Die heeft de opdracht ingeleverd als ik het goed begrijpen heb en de mensen die daarvoor benaderd zijn die zeggen nou doe Dordrecht mij maar even niet. Dus dan is het naar mijn idee niet enkel en alleen een formatief probleem dat je mensen moet zoeken, maar niet kan vinden, omdat ze elders meer kunnen verdienen. Maar dan speelt er blijkbaar iets in de organisatie, waardoor mensen een opdracht inleveren en andere mensen terughoudend zijn om die plek te gaan vervullen. En dat vind ik wel zorgwekkend, want kijk, we zijn de gemeenteraad en we moeten wel zorgen dat het college ook goed kan functioneren op basis van die kaders, maar als wij 100 procent kaders meegeven met 20 procent mensen, dan wordt het een onmogelijke opdracht.

De heer Van der Meer: Vervolg vraagje daarop. Ik begrijp het antwoord, maar de heer Stam geeft eigenlijk niet aan wat er dan mis is met die cultuur. Dus het is mij niet duidelijk of dit gaat over reputatie of dat er echt iets aan de hand is in de organisatie.

De heer Stam: Voorzitter, daar kan ik heel kort op antwoorden. Dat weet ik ook niet. Ik krijg het ook te horen. Dus ik ben ook wel benieuwd of de wethouder weet wat daar speelt en of dat of hem dat bekend is.

De voorzitter: Oké helder, mevrouw Van Vugt.

Mevrouw Van Vugt-Roose: Bedankt, voorzitter. Als CDA, waren we wel wat verdrietig, zal ik maar zeggen, over de accountantsverklaring. Tenminste niet over de verklaring, maar wel over de prestaties die geleverd zijn. Maar we hebben daar toch wel zorgen over en we hebben eigenlijk ook wel gezien dat er nu grote besluiten worden genomen en aan ons worden voorgelegd. Ook wel van geld wat ineens beschikbaar is en waarvan we liever hadden gezien dat die in de algemene bestemming reserve werden teruggestort en dat je dan als raad er weer over beslist waar het naartoe gaat. Want nu een aantal dingen zijn wel onderbouwd, maar bijvoorbeeld algemene reserve grondbedrijf is 15

miljoen voor gereserveerd, maar de onderbouwing ontbreekt. En zo zijn er meer van die keuzes waarvan je denkt waarom dan? Eigenlijk is het misschien tijd om ambities bij te stellen. Dat is een gevaarlijke vraag. Dat snap ik best. Woningbouw is nog steeds voor iedereen topprioriteit, dus ik denk dat daar niemand iets op toe wil geven, maar komt er ook een plan omdat op stoom te brengen? Want we lopen wel achter en kunnen we dan voor die die bestemmingen, die nu al zijn vastgelegd, een plan krijgen? Is dat mogelijk? Dus we hebben wel wat bedenkingen.

De voorzitter: Mevrouw Schnabel, die was eerder.

Mevrouw Schnabel: Dank u wel, voorzitter. Er is al heel veel gezegd inderdaad ook over wat in het accountantsverslag heeft gestaan. En wat ik nu net hoor is dat er nu twee keer per jaar gerapporteerd wordt aan de raad of aan de accountant commissie we vragen ons ook af of daar niet dan ook een plan van aanpak, want dat staat ook in het accountantsverslag verslag of in ieder geval er staat dat noodzaak is om een plan van aanpak hierop te formuleren en of dat dan ook bij die reportage zit. Daarnaast, als het gaat over het groenbedrijf, 15 miljoen. Er wordt ook in het accountantsverslag aangegeven dat het belangrijk is om een geactualiseerde nota op het grondbeleid naar de raad te doen toekomen. Kunnen we verwachten dat dat in Q4 dat dat naar ons toe komt met ook duidelijke plannen van waar dat geld dan aan uit wordt gegeven? En hoe dat dan verdeeld wordt? En dan als laatste de vraag over de maatschappelijke resultaten. We lezen in het accountantsverslag of althans we hebben gelezen in het accountantsverslag dat ze ook een advies meegeven en in dat advies geven ze aan dat er grote maatschappelijke opgaven zijn en dat het handig is om daar efficiënt, doelmatig mee om te gaan en om daar dus ook op ICT vlak mee aan het werk te gaan. En we zijn benieuwd hoe de wethouder naar dat advies kijkt en hoe die daarmee omgaat. En het lijkt ons een goed idee om daar ook een nota over te formuleren met hoe we daarmee omgaan. Ook gezien naar de volgende formulier of naar het volgende jaarverslag of de jaarrekening is belangrijk dat we daar dan op vooruit zijn dus daar zijn we ook benieuwd naar.

De voorzitter: Foei, hè. Q4 kan eigenlijk niet, dat is gewoon het vierde kwartaal. Wie? Mijnheer Safranti, sorry.

De heer Safranti: Voorzitter, ook tijdens de auditcomissie hebben wij duidelijk proberen aan te geven dat wij dit een zorgelijk dossier vinden, zeker omdat het dossier aan alle kanten stinkt. Dat wordt ook wel toegegeven dat er dus onrechtmatigheden zijn geconstateerd of dat het ook zijn. Dit duurt al twee jaar. Dat heb ik net ook richting mevrouw Boom gezegd. Het was natuurlijk niet persoonlijk, maar gewoon het algemene verhaal. Ik wil er niet over lachen, jongens. Ik vind toch wel, wat ik net zei, een zorgelijk dossier. We hebben natuurlijk te maken met een dossier waar wij ook binnen enkele weken ook een besluit over moeten nemen. We zijn weer te laat. Dit duurt al twee jaar, heb ik begrepen en elke keer trekken we daar blijkbaar dus geen les uit. Er wordt wel aangegeven ja, maar onderbezetting dit en dat, maar dan denk ik prima, maar dan moet jij wel een goed werkgevers werkgeverschap tonen. Mijnheer Stam die gaf dat ook aan net over het klimaat binnen de interne organisatie. Ik weet daar eerlijk gezegd zelf niet veel over, maar blijkbaar speelt er wel wat of dat nou intern of extern is, weet ik niet. Of dat nou met de reputatie te maken wat mijnheer Van der Meer net ook benoemde, weet ik ook niet. Maar daar moet gewoon een oplossing komen. Als organisatie gemeente Dordrecht kunnen wij niet over twee jaar weer hetzelfde gaan doen en zeggen het stinkt het, het is onrechtmatig, niemand wil hier bij ons komen werken. Dat kan niet, daar moet een oplossing in komen. Dus de vraag richting de wethouder, tuurlijk is die daar op de hoogte, maar wat zijn de vervolgstappen om dit straks zien te voorkomen? Een.

Transparantie naar de burgers. Ja dat heb ik net toevallig ook weer net benoemd natuurlijk. Hoe kunnen wij dit nou straks richten de burgers, maar ook tegen ketenpartners of aan de externe partners verkopen, terwijl we zelf fout zitten? Er werd tijdens de auditcommissie ook een hele mooie zin genoemd. Zijn wij nu nog on control? Hoever zijn wij on control? Dat vond ik een hele goede, want die vraag die heb ik zelf nog niet kunnen beantwoorden dus dan weet ik ook niet of hij straks met heel magertjes kennis wat we hebben, op dit moment, straks ook positief kunnen besluiten. Dus ook Richting de wethouder weer, zijn wij nog on control? Zijn wij straks nog gezond? Hoe ziet de wethouder dat straks? Dankjewel, voorzitter.

De voorzitter: Mijnheer In 't Veld.

De heer In 't Veld: Ik wil in het algemeen even een opmerking maken. Er wordt nu regelmatig gesproken over een onrechtmatigheid. Dat betekent voor mij niet als volgend jaar een onrechtmatigheid, als die weg is en dat we een goedkeurende verklaring hebben dat dan het probleem opgelost is. Het gaat wat dat betreft veel meer om de beheersing van de processen, dat die op orde zijn. Kijk en dat er dan een keer een verklaring met een beperking komt dat kan gebeuren, maar als die goedkeurend is, dan kunnen die processen kunnen op zich ook nog niet in orde zijn. Het is veel meer het verbeteren, het aanpakken van de processen. Zowel in de lijn als het verbeteren van de kwantitatieve en kwalitatieve aspecten van de VIC, van de financiële kolom. Dus ik wil een beetje waken voor kijk uit, het gaat niet alleen maar om dat we nu een beperkende verklaring hebben.

De voorzitter: Dat was gelijk uw bijdrage of was dat een reactie op mijnheer Safranti?

De heer In 't Veld: Dat was meer een reactie op wat ik in algemeenheid hoorde over begrip onrechtmatigheid. Voor wat betreft de voorkomen van dezelfde problemen in 2023, het is al een keer gevraagd, maar ik wil toch expliciet aan de wethouder vragen, wat gaat er nu daadwerkelijk anders gebeuren om het dusdanig te krijgen, maar dat we niet net als vorig jaar, omdat we al twee jaar lang inderdaad hebben toezeggingen gedaan, was een plan van aanpak gemaakt, er waren verbeterpunten enzovoort, enzovoort, maar dat lukte elke keer niet dus een nieuw plan van aanpak met verbeterpunten op zich prima, maar wat gaat dan het verschil maken? Omdat het al vier keer eerder is het niet gelukt. Wat gaat het nu ... Wat maakt het nu dat het wel gaat lukken? Dat is mijn vraag.

De voorzitter: Oké. Nog iemand? Ik zie nee, nee, nee, want dan gaan we maar zijn poging doen of de wethouder antwoorden kan bedenken. Ik wil nog wel even iedereen op attent maken dat wij voorzichtig moeten zijn altijd met betrekking tot de ambtelijke organisatie dus dat wil ik er niet al te veel bij hebben, maar dat begrijpt de wethouder zelf ook heel goed. Dat was even wat ik nu kwijt wilde. Mijnheer Heijkoop.

De heer Safranti: Voorzitter?

Mijnheer Safranti: Ik was net wel aanvallend, maar dat heeft niks met de ambtelijke organisatie te maken, maar meer politiek richting de wethouder dat die een en ander op orde moet hebben. Daar ging het mij meer om. Dus niet persoonlijk ...



De voorzitter: Ik doelde niet op u, mijnheer Safranti, maar in de algemeenheid, omdat natuurlijk vrij snel is als je het over de ambtelijke organisatie gaat hebben dat dat dan zou kunnen leiden tot ...

Mijnheer Safranti: Ik ben zelf ook ambtenaar dus ik weet er alles van.

De voorzitter: Ik weet ook dat u het zelf ook heel fijn vindt als u wat dat betreft buiten schot blijft ja. Een slokje water en dan ...

De heer Heijkoop: Voorzitter, dank voor het woord en dank aan de commissie voor de enorme betrokkenheid op de jaarrekeningen ook eerder vanuit de auditcommissie. Ik zie een aantal dezelfde gezichten dus het verbaast mij ook niet dat een aantal van met name ook ingaat op het hele traject en ook de zorgen die u daarover heeft. Het raakt ook uw positie als raadslid om goed in positie te zijn. Er waren ook enkele vragen die wat meer over de inhoud gingen, over de bestemmingen van de overschotten, het jaarrekeningresultaat ook de omvang daarvan en ook een inhoudelijke vraag over het woningbouwprogramma en de middelen sociaal domein, maar de meeste vragen, opmerkingen spitsen zich toch echt wel toe op het hele traject. En ik vind het wel belangrijk om aan te geven dat wij ook hier vanmorgen in het college uitgebreid bij hebben stilgestaan en normaal doe je dat niet zozeer, tenminste niet in deze mate, omdat een afronding van een jaarrekening traject is toch vaak dat sluit je met elkaar af en dan toch weer met de blik naar de toekomst. En dat was vandaag niet anders, maar juist dit traject heeft ons natuurlijk wel ongelooflijk veel gebracht in de zin van waarmee we aan de slag moeten. En afgelopen vrijdagmiddag, mijn allerlaatste afspraak voor het weekend. Het zonnetje scheen, maar ik fietste toch nog even van de noordendijk naar het stadskantoor om dit verhaal nog eens even goed ook door te nemen met de accountant, met Mark Stehouwer.

Hij zit ook op de tribune en dat was best wel een heel stevig gesprek ook wel een heel goed gesprek ook een heel plezierig gesprek. We zijn zeer te spreken over de samenwerking met de accountant, al jarenlang, maar het was dit keer ook wel een heel menselijk gesprek. Want u heeft ook kunnen lezen in het verslag dat het ook voor een deel over mensen gaat. Zinnen van dit moeten wij onszelf eigenlijk onze mensen niet meer aandoen. Jullie moeten je mensen dat niet aandoen en wij moeten dat onze mensen ook niet aandoen. En dan gaat het nadrukkelijk niet alleen over de financiële kolom. Ik zou bijna zeggen het gaat niet over de financiële kolom. Wel in de zin als onderdeel van de organisatie, maar dit raakt de gehele organisatie. De accountant heeft het zelf ook een aantal keer aangegeven in de auditcommissie, dit zit in de lijn. Daar is veel misgegaan. In de lijn moeten stappen worden gezet en de heer In 't Veld die gaf ook echt terecht aan van laten we ons nou niet blindstaren op die onrechtmatigheid, maar laten we ook kijken naar verbeteringen in de lijn. Afgelopen vrijdag hebben we ook nadrukkelijk de gemeentesecretaris laten aansluiten, want dit is ook echt chefsache voor heel de organisatie en we gaan ... Chefsache, dit is belangrijk. We geven hier de hoogste belang aan en de stadscontrole moet zich ook in die in gesteund worden door de gemeentesecretaris. En dat is natuurlijk niet voor niets en we gaan ook binnen enkele weken een bestuursopdracht in het college vaststellen dat echt ziet op de hele organisatie. Wat mij betreft een bestuursopdracht organisatie beter in controle. De financiële kolom is op orde aan het komen. We hebben enorm veel forse vacatures, fors verlies geleden. Een aantal mensen die ik nog niet eens persoonlijk kende, maar waarvan ik inmiddels wel weet dat ze ongelooflijk goed waren in hun werk en heel veel gaten hebben dicht gelopen die onze organisatie hebben verlaten. Een nieuwe stadscontrole die gelijk nou in het diepe werd gegooid, acht negen maanden in huis en met vereende krachten is gewerkt om het toch voor elkaar te krijgen, maar het was echt

heel pittig. En enkele vitale functies meer dan een half jaar onbemand laten zijn dat heeft gewoon gevolgen. Dat onverlet dat binnen enkele maanden echt weer helemaal op sterk te zijn, maar daar zijn we er nog niet, want ook elders in de organisatie zijn er vragen, formatieve vragen en dat raakt ook wel de cultuur. Niet zozeer direct in de financiële kolom, want ik ben echt blij dat we een aantal hele goede professionals, ook jonge mensen hebben kunnen aantrekken die nog wel aan het begin van hun ontwikkeling staan, maar daar gaan we hen goed in begeleiden, maar ook elders in de organisatie en we hebben een relatief wat hoger verzuim, we hebben relatief wat meer extern inhuur. Dat zijn allemaal zaken die we in de volle breedte moeten aanpakken. En als het gaat over dit jaar, het accountantsverslag, dan gaat het enerzijds over het werk van de financiële kolom, maar veel meer nog van doe je in de basis ook de goede registraties, heb je je cijfers op orde? Ben je ook bij je in je primaire processen in control? En daar kunnen we echt nog een flink pootje bijtrekken. Als je kijkt naar die onrechtmatigheden, dan ben ik blij, er zit in heel het accountantsverslag gelukkig geen enkele kwaadaardigheid. Er zijn helemaal geen enkele aanwijzing dat er bewust dingen fors ... Dat dingen in het honderd zijn gelopen, maar is het wel op onderdelen sprake van gewoon onvoldoende kennis. Gewoon echt, met alle respect, domme fouten, hoe dingen weggeboekt zijn. Hier en daar ook wat gemakzucht dat is echt zo. Daar hebben we echt de vinger bij moeten leggen. Toch moeten we daar strakker opzitten, maar heel eerlijk, ook wel hier en daar een bewuste keuze. Bijvoorbeeld waar het gaat over de Europese aanbesteding, wil ik toch even genoemd hebben, was nog het vorige college die destijds nog een keus heeft gemaakt, een verstandige keuze, vind ik ook. Destijds met handhaving omdat nog een jaar te verlengen om in alle rust een nieuw traject te kunnen doen. En dat hebben we ook gedaan, we hebben nu de handhavers in dienst.

Dat was wel, in formele zin, een onrechtmatigheid en niet zo'n kleintje ook. In de zin dat als we dat niet hadden gedaan, hadden we hier een ander gesprek gehad, waren we namelijk binnen de grenzen gebleven en hadden wij hier, met alle respect, niet een heel andere, puur op dat gegeven had een andere uitkomst gehad. Laat onverlet dat en dan spreek ik de heer In 't Veld nog even na, dat het dat niet dus de essentie is. De essentie is dat je je organisatie beter in controle moet krijgen. Dat het een verantwoordelijkheid is van heel de organisatie, van heel het management. En ik sta pal achter mijn mensen op de financiële afdelingen en bij control die echt de longen uit hun lijf hebben gelopen en dan nog steeds toch tot soms frustratie het niet voor elkaar hebben gekregen en ook heel veel respect voor de mensen bij BDO die ook uiterste inspanning hebben getracht om de boel voor elkaar te krijgen. En nu ligt er een stuk waarmee we wel verder kunnen. In de auditcommissie is ook aangegeven dat gaat geen consequenties hebben, maar in ieder geval wel alle urgentie van uitgaat we gaan hier echt flinke verbeteringen in doorvoeren. Waarbij we natuurlijk wel opletten dat de pendule ook weer niet moet doorslaan. Dus we willen niet een controleorganisatie worden, want we hechten ook aan de professionele vrijheid van medewerkers, maar dit kan op deze manier niet. Dit moet gewoon beter en daar zijn we allemaal van bewust. En die bestuursopdracht die gaan we binnenkort vaststellen en die zal ik ook ieder geval met de auditcommissie delen. Dan kunt u ook zien welke urgentie wij er aangeven om dit voor volgend jaar te voorkomen, in ieder geval ook het jaar daarop, want er werd al terecht een opmerking door heer Stam gemaakt en de stadscontroller heeft dat in de beeldvormende sessie ook al aangegeven dat het nog heel spannend wordt of het volgend jaar heel veel beter gaat, want dit jaar is al driekwart op streek. We moeten daar echt alle zeilen bijzetten om volgend jaar beter voor elkaar te krijgen. Ik heb er vertrouwen in dat het gaat lukken. Maar ja, het is nogal een forse opgave. En het is iets van dit jaar, van het afgelopen jaar, maar eigenlijk hebben we al jaren dat er grote gaten zijn dicht gelopen en in die zin gaan we nu echt de basis ... Echt in de basis beter op orde brengen. En dat is ook nodig, omdat er nogal een paar grote financiële ... We hebben een bezuinigingsopgave naar de

toekomst toe, we hebben een paar grote vragen rondom hoe met kapitaallasten zijn omgegaan, grote project in deze stad die we in de toekomst in de boeken moeten gaan zetten om ook die in stand te kunnen houden. We krijgen een grote opgave waar het gaat over onderwijshuisvesting dus we willen ook gewoon klaarstaan voor de toekomst. Dus daar gaan we ook op investeren. Als het gaat over het jaarrekeningresultaat, daar werd terecht bij gezegd 38 miljoen, dat is erg veel geld. En dat is ook zo. En eerlijk is eerlijk, dat is ook eigenlijk niet wat je wil, want je wil eigenlijk een scherper beeld hebben bij hoe die stromen lopen. We hebben al wel met elkaar afgesproken dat we u strakker meegaan nemen door ook die twee burapmomenten, maar daar gaan wij niet helemaal mee voorkomen dat vanuit het Rijk de financieringsstromen echt alle kanten opvliegen en soms heel incidenteel, soms met enorme bedragen en dat kan zomaar in een keer met de circulaire, pats, een ander beeld 6, 7 miljoen. En je kan het net niet meenemen en dan krijg je dit soort getallen. Ook in de afgelopen jaren hadden we flinke uitslagen in dat opzicht en ook vandaag hebben we in het college gehad over een ontwikkeling die gaande is die ook weer in het meerjaren beeld, daar zal binnenkort meer duidelijkheid over worden, impact heeft van miljoenen op onze meerjarenbegroting. En dat hoeft trouwens niet per se negatief te zijn. Er gebeuren gewoon grote dingen. Ik geloof dat de inleiding van de jaarrekening heette ook onvoorstelbare gebeurtenissen. Dus dat zie je gewoon en dat zal je ook nog blijven zien.

De voorzitter: Mijnheer Van der Meer.

De heer Van der Meer: Even een vraag daarover, over die zich plotseling voordoende overschot, want ik begrijp de dynamiek van wel. In het accountantsrapport wordt aangegeven dat dat soort overschotten vaak betekent dat in het volgend jaar voor dat domein uitgaven moeten worden gedaan. Dus mijn vraag gaat eigenlijk over waarom wordt dat niet ook zo gepresenteerd, zoals dat bijvoorbeeld bij huisvesting Oekraïners wel is gedaan? Dat dat bedrag is gereserveerd voor opvang van ontheemden. Waarom gebeurt het bij andere zich plotseling voordoende overschotten niet? Want dat maakt het iets minder, hoe noem je dat, iets minder verrassend en zo van we doen het niet dit jaar, maar we moeten het volgend jaar doen.

De heer Heijkoop: Voorzitter, dat doen wij wel. In principe budgetten die je nog moet uitgeven, die hevel je over. Wij krijgen soms in december vanuit het Rijk nog enorme bedragen voor dat jaar en dan krijgen we van bewindspersoon al gelijk de vraag mee van wil je het alsjeblieft overhevelen, want ze weten ook wel dat je niet even in de week voor kerst nog even 4 miljoen weggezet krijgt op de energietoeslag. Dat is zo'n voorbeeld, die middelen komen dan, die neem je mee en die gaat jaar erop uitgeven en dan krijg je even rare uitslagen, maar die zitten dan wel in goed in de boeken. Wat je wel ziet ook is inderdaad, daar vragen wij ook al scherpte op van de ambtelijke organisatie, wij zijn al strenger geworden met budget overheveling. In het verleden was toch al vaak zo van als je je middelen niet uit genut krijg vanuit de beleidskolom dan probeer je die middelen soort van vast te houden, mee te nemen naar volgend jaar. En daar zijn we wel kritisch op geweest, omdat je toch elke keer wel jaar op jaar ziet een voor onderuit putting waarvan je dan met elkaar wel de vraag mag stellen van ja als je elk jaar niet in slaagt om je middelen in te zetten, ben je dan niet verkeerd aan het begroten? En daar zijn we nu echt meer scherpte in aan het aanbrengen en dat zie je ook wel eens bij de bestuursapparaat. De tegenvallers die worden gelijk gesignaleerd dus die bestuursrapportage krijgt een wat negatief aanzien. De meevallers wordt wat minder hard nagezocht. En dan krijg je ook aan het eind weer opeens een heel raar iets dat je van een na een matige burapresultaat naar een heel fors positief jaarrekeningresultaat gaat. En ook daar is op directieniveau en met het management al over gesproken van

we gaan daar echt strakker opletten. Dat vraagt ook discipline vanuit de medewerkers om daar op een goede manier op te rapporteren.

De voorzitter: Mevrouw Schnabel.

Mevrouw Schnabel: Dank u wel. Ik was eigenlijk benieuwd naar die 11 miljoen over samenwerkend en verbindend. En ik probeer het te begrijpen. Komt het dan ook door al die bedragen die door het Rijk onze kant opkomen dat er geen plannen zijn gemaakt? Want dat stond in de technische beantwoording op basis van die vraag.

De heer Heijkoop: Voorzitter, die 11 miljoen samenwerkend en verbindend daar zit het Oekraïne deel in. Dat hebben we daarop, volgens mij, weggezet en die 9,5 miljoen Oekraïne middelen, het Rijk heeft gewoon een aanname gedaan van dit hebben de gemeenten ongeveer nodig. We kunnen vaststellen dat we in de gemeente Dordrecht die middelen gewoon niet nodig hebben gehad en dat geldt voor bijna alle gemeenten. Die hebben allemaal enorme overschotten op de middelen die we gekregen hebben voor de opvang van Oekraïners. Ik begreep dat er een gemeente was, die heeft het teruggestort, want het Rijk had aangegeven je mag het terugstorten. Dat was een gemeente die had gedaan. Echt een principienrei... Laat ik geen Duits gaan praten, maar ieder geval een gemeente die ... Je mocht het terugstorten.

Het Rijk zegt niet zo heel vaak ... Laat ik het zo zeggen, onze relatie met het Rijk is niet van dien aard dat wij daarop voor gekozen hebben. Dit is gewoon een fout in uw voordeel, zoals we ook wel een nadeel hebben op de energietoelaguitkering, bijvoorbeeld hebben we een tekort gehad, want daar kreeg je weer wat te weinig middelen voor, maar dit bedrag is gewoon gigantisch en binnenkort komen we met de burap weer naar u toe. En ik heb ook al wel aangegeven dat bijvoorbeeld daar moeten we ook even goed kijken naar die Oekraïnemiddelen, want ook dit jaar laat het zich weer aanzien dat we zacht gezegd goed uitkomen. Tegelijkertijd is er ook wel en dat is ook goed, hoor, en bepaalde behoudendheid, want gaat het Rijk nog een bepaalde correctie uitvoeren, dan moet je daar ook al voorgesteld staan, maar dat dit zijn gewoon meevallers. Dat hadden we een jaar geleden nooit kunnen bedenken, maar we willen wel het liefst niet zulke positieve resultaten, want je wil gewoon iets voorspelbaarder zijn, je wil ook als Raad gewoon goed in positie zijn. Goed de financiële bandbreedte weten van alle besluiten die je neemt en dan is een positief resultaat van 38 miljoen uitzonderlijk, maar we zien het wel een heel gemeenteland. Dit soort grote getallen.

De voorzitter: Mijnheer Stam.

De heer Stam: Dank u wel, voorzitter. Heel verhaal. Ik moest even mijn aandacht erbij houden om goed te scherp de vragen te blijven stellen. Er zijn een aantal vaste financiële processen. En dan is het heel moeilijk om over de inhoud te praten. Of het er nu 9 miljoen overblijft of 15 miljoen. Budgetoverheveling gebeurt ook elk jaar, aanbesteding gebeuren elk jaar. Gaat af en toe wel eens wat in mis. De eerste vraag is dan zijn er dan nog besluiten mogelijk waarmee je dat kan corrigeren? Waardoor je toch binnen je rechtmatigheid blijft, maar tegelijkertijd hoor ik u een verhaal vertellen over de lijn en de organisatie. En daar zit juist in ieder geval onze zorg en die zit dan gekoppeld aan de vraag die de heer Safranti net heeft gehad van zijn we dan in control, hoe je ook schuift en budget overheveling of je het wel of niet doet, vind ik allemaal niet zo interessant, want ik wil gewoon weten of hij dan als gemeenteraad juist gepositioneerd zijn, want als u zegt van aan die lijn moet nog wat gebeuren dan de bekruipt mij het gevoel van we zijn niet echt goed in control en dat kan ook wel goed zijn, maar dan moeten we dat wel goed weten hoe je daar als gemeenteraad mee om kan gaan en wat

voor opdrachten je dan neerlegt bij een college. Dus daar zit veel meer onze zorg van klopt het dan dat we echt niet zo in control zijn? En ik hoor u zeggen van we hebben wel goede gesprekken gevoerd met directie en weet ik het allemaal. Dat geloof ik graag, maar ik ben veel meer benieuwd naar welke maatregelen daarvoor treft om dat te borgen, want om problemen op te lossen heb je toch een verbeterplan nodig en die moet je borgen in de organisatie, daar moet je goede functiescheiding voor hebben en dan moet je allerlei procesafspraken met elkaar voor maken. Die moet je gaan toetsen, dan kom je op je interne controle aan. Dat moet dan weer een DPC-cirkel worden. En als ik dan hoor hoeveel mensen de ontbreken, dan bekruipt mij weer het gevoel van stop maar.

De voorzitter: DPC?

De heer Heijkoop: Ik ben ook geen '...', voorzitter.

De voorzitter: Lekker Nederlands.

De heer Heijkoop: Dat wat je doet, dat je ook kijkt of het werkt en dat je dan weer evalueert en dan daar weer uit betere acties uithaalt. Dat is een hele gezonde dynamiek binnen een organisatie, dat je voortdurend probeert jezelf en vooral de processen te verbeteren. Jezelf verbeteren is trouwens ook niet zo heel veel mis mee, maar de heer Stam heeft er absoluut gelijk in. En als je kijkt naar waar het misgaat, dan zie je ook dat op veel plekken in de organisatie ... Bij parkeren zag je wat gebeuren, bij vastgoed. En daarom hebben we in het college ook gezegd van we gaan hier met zijn allen goed over doorspreken. We gaan een bestuursopdracht formuleren. Niet vrijblijvend, dat binnen de hele organisatie men beter zaken registreert, dat control daar goed op kan meekijken, dat fouten er vroegtijdig worden uitgehaald en dat je niet meer ... Kijk, aan het eind moet je altijd nog wat correcties toepassen, maar dat je niet meer ... Zoals de accountant het mooi verwoordde, we moeten onszelf dit niet meer aandoen, helemaal aan het eind van zo'n traject. En de tijd was nu ook heel erg krap en ik moet zeggen in heel gemeenteland was het gewoon heel pittig dus de accountant kon zich ook niet in drie delen. En dan krijg dit. In vier van de zeven Drechtsteden gemeenten zijn ze tegen problemen aangelopen. En ik heb ook aangeboden om alle wethouders financiën even bij elkaar te halen om eens hier goed over door te praten. Dus dat gaan we binnenkort ook doen om ook van elkaar te leren, maar ook bijvoorbeeld bepaalde vitale financiële processen misschien ook al expertise uit te wisselen in mankracht en dergelijke, omdat je kan daar ook samen in optrekken en dat doen we al op andere onderdelen en daar ga ik met mijn collega's ook over spreken. Voorzitter, het grondbedrijf, vanuit CDA wordt aangegeven, daar zit geen onderbouwing bij. We storten inderdaad een fors bedrag, zo'n 15 miljoen naar de reserve grondbedrijf en de onderbouwing is eigenlijk dat onze grondposities minder waard zijn geworden, dat grondexploitaties daardoor ook minder onder druk zijn komen te staan. En kan je in de toekomst ook nog ingewikkelde grondexploitatie openen? En die zitten er echt wel aan te komen. Dat kan je alleen doen op het moment dat je ook reserves hebt om zo'n exploitatie op te kunnen vangen. Dus we hebben eigenlijk gezegd van we gaan proberen die die grondpositiereserve weer robuust te maken, zodat wij kunnen door blijven bouwen aan de stad. En is dat een onderbouwing? Ja. De onderbouwing zit hem in het feit de oplopende rente, lastigere marktomstandigheden en daar liggen ook allerlei parameters vanuit het grondbedrijf aan ten grondslag. En daarom hebben we dit bedrag op deze manier bepaald. Dan heb ik met mijn collega's van RO en vastgoed of het grondbedrijf over gesproken.

De voorzitter: Mijnheer Stam.

De heer Stam: Toch een vraag over die resultaatbestemming. Technisch gezien snap ik wel hoe u die boekingen doet. Maar als je nou kijkt naar het afgelopen jaar, continu die boodschap van we hebben geen geld, pas op met uw moties en niet te veel wensen. Is er dan in het college niet een overweging geweest om te zeggen we hebben nu zoveel middelen over, laten we 5 miljoen beschikbaar stellen via de algemene reserve om wat mensen vanuit de gemeenteraad in te vullen, want nu lijkt het alsof het zo strak geregisseerd is dat die gemeenteraad eigenlijk nu alleen ja kan zeggen tegen de resultaat bestemming of je moet het gaan amenderen of moties indienen. En dat vind ik dan wel zonde, want als je naar het coalitieprogramma kijkt, er is gewoon gezegd we willen die samenwerking met oppositie coalitie. Dan was dit volgens mij een politieke kans geweest om ook richting oppositie te zeggen we hebben zoveel middelen over, we kunnen nu wel wat dingetjes realiseren. Hoe kijkt u daartegenaan?

De heer Heijkoop: Voorzitter, het is een goed gebruik, ook in de afgelopen jaren, afgelopen periodes dat je bij een jaarrekening ook met een voorstel voor de bestemming komt. Technisch gezien zou je bijvoorbeeld de reserve ontheemden, daar zou je een andere keuze in kunnen maken. Je kan trouwens dat geld voor meerdere bestemmingen ... Wij hebben gemeend dat dit een solide bestemming is en wij vinden het belangrijk om de raad in positie te brengen, maar dat doe je wel bij uitstek bij de kadernota. Dan heb je het inhoudelijke gesprek en incidenteel middelen ter beschikking stellen voor incidentele wensen, ik wil daar juist een beetje terughoudend in zijn. Ik wil eigenlijk de meerjarenbegroting in die zin ook meer solide laten zijn. We hebben een aantal zaken die we al incidenteel financieren. Daar moet het gesprek ook met elkaar over voeren. En wij vonden het nu niet opportuun om te zeggen van we gaan een paar miljoen zetten we buiten die reserve. Ook vanuit behoudendheid en ook de onvoorspelbaarheid ook rondom Oekraïne en de opvang van ontheemden ook in relatie tot de realisatie van het azc hebben wij gemeend om deze middelen echt even apart te zetten en we kunnen in de toekomst altijd nog, in samenspraak met u, andere keuzes maken, mochten we aan het eind van dit jaar zeggen van we zien toch richting kadernota de ruimte om die reserve bijvoorbeeld af te schalen.

De voorzitter: Mijnheer Van der Meer.

De heer Van der Meer: Dank u wel, voorzitter. Ik had ook een vraag gesteld over de stelposten die het sociale domein liggen waarvan als ik het goed begrepen heb nu juist wordt gezegd die geven we of dat de houden we open, want die worden overgeheveld naar de algemene reserve. Waarom worden die niet voor het sociale domein behouden? Wat toch ook echt een groot knelpunt is op het ogenblik.

De heer Heijkoop: Voorzitter, dit gaat ook over overheveling. Ik ben in die zin wel een strenge wethouder financiën. Je kunt middelen overhevelen, maar met een heel goed verhaal. Als dat er niet is dan is in principe sociaal domein daarin niet anders dan alle andere domeinen. Als er middelen over zijn, dan vallen ze in principe terug naar de reserve en we maken een begroting voor het jaar daarop en dan kunnen die middelen weer worden ingezet. Dus gewoon vanuit de inhoud en niet zozeer van we hebben geld over dus laten we dat daar maar zitten. Het geld volgt het plan en dat plan is vastgelegd in de kadernota en uitgewerkt in de begroting en u mag erop rekenen ... U kunt het college volgens mij ook wel als zijnde ook vanuit de speerpunt in het coalitieakkoord dat bestaanszekerheid, gelijke kansen, sociaal domein dat dat onze aandacht heeft, maar dit is eigenlijk meer een technische exercitie dat deze middelen op deze manier terugvallen en dan maken we nieuwe plannen en stellen we daar de middelen voor beschikbaar. U had ook een vraag gesteld over de woningbouw, over de voortgang, de sociale voorraad. Een aantal projecten zijn echt in realisatie. We zien wel dat het nodige gebeurt. Ik ben

ook blij dat het grote project in Krispijn, waar ik twee weken geleden een vraag over kreeg, dat die nu ook dat we die ook vlot hebben weten te trekken naar enkele interventies en dat dat binnenkort ook echt van start gaat. Dat is ook belangrijk voor de stad. Ik heb ook deze week gesproken met collega stadsontwikkeling en de mensen van wonen en bouwen van waar kunnen we nog extra sociale woningbouwprogramma toevoegen? Omdat dit college ook heeft de deze coalitie de raad dit college ook hebben aangegeven we willen extra programma toevoegen, maar het wordt wel uitdagend in die zin dat sommige corporaties schuiven alle plannen naar achteren. We proberen natuurlijk de druk erop te houden in de zin van dat we snelle realisatie willen, tegelijkertijd.

Dat zie je ook bij zijn ontwikkeling rondom Overkampweg dat zo'n project gewoon kan sneuvelen. Tegelijkertijd biedt zo'n project ook alweer kansen om ons nog ook bijvoorbeeld extra sociale huurwoningen daarin te programmeren. En u mag ervan uitgaan dat dit college daar ook op die manier werk van gaat maken. Voorzitter, ik kijk nog even naar mijn aantekeningen. Misschien ook wel goed om te melden. Daar is HET niet overgegaan. De financiële positie van de gemeente. Daar gaat het toch ook wel over. Die is heel groen. U heeft dat kunnen zien. Alle indicatoren staan op groen. Wij zijn een van de weinige gemeenten met nul schulden. Dat biedt ons een robuuste uitgangspositie naar de toekomst. Dus los van dat wij een aantal zaken echt op orde moeten brengen, is het gelukkig niet zo dat we in die zin in de ellende zitten en dat heeft de account toch ook weer vastgesteld en dat biedt een goede basis, maar om in de toekomst ook solide te blijven, moeten we wel de meerjarenexploitatie op orde houden en daar mag u ook ons op aanspreken. Dan tot slot, voorzitter, ik zit even te kijken. Grote besluiten, Oekraïne. Volgens mij heb ik zo de meeste vragen beantwoord, maar ik weet zeker dat u mij ...

De voorzitter: Mevrouw Schnabel.

Mevrouw Schnabel: Dank u wel. Waar ik nog benieuwd naar was, is de vraag die wij stelden over de maatschappelijke opgaven. In het advies of althans in het accountantsverslag stond dat het goed is om te kijken naar de digitalisering van de bedrijfsvoering, omdat je op die manier ook de maatschappelijke resultaten goed kunt meten. Wij waren benieuwd hoe de wethouder daartegen aankijkt en of daar ook niet een plan van aanpak op geformuleerd kan worden?

De heer Heijkoop: Voorzitter, digitalisering dan ben je meestal bij mij niet helemaal aan het juiste adres. Dat hoorde ik. Ik moet dat antwoord schuldig blijven. Kijk het is wel zo in algemene zin dat Dordrecht, ook in het verleden met smart City, met informatiestromen, data management. Dat je probeert ook in je rapportages naar de raad maar ook om goed te kunnen sturen op die resultaten dat wij wel een doorontwikkeling willen maken in de wijze waarop we rapporteren bepaalde data aan elkaar verbinden. En daar is met name collega Burggraaf op een hele goede manier mee bezig. En ik kan wel de wens overbrengen om daar even wat meer over te delen. Ik heb dat op dit moment niet paraat.

Mevrouw Schnabel: Dank u wel, voorzitter. Waar het ons vooral om gaat, is dat we gewoon wat meer grip hebben op wat die resultaten nou precies zijn en dat we daar dan ook het gesprek over kunnen voeren dus dat is het doel van deze vraag.

De voorzitter: Ik kijk nog even ... Ik zag daarnet links bij mij mevrouw van Vugt nog maar... Er is nog tijd.

Mevrouw Van Vugt-Roose: Dank u wel, voorzitter. Ik zat inderdaad nog ven te twijfelen, want ik blijf toch wel met een beetje het vreemde gevoel zitten dat we nu in een klap toch wel beslissingen nemen over hele grote bedragen, terwijl we soms avondenlang praten over een ton en nu hebben we het over miljoenen en dat gaat er in een klap doorheen. En ik wilde eigenlijk ook gewoon graag weten hoe zit de rest van de commissie erin? Dat mag toch ook nu?

De voorzitter: Zeker. Ik weet niet ... Mijnheer Stam, die wil daar wel op reageren.

De heer Stam: Ik wil overal op reageren. Ik denk dat ik dat in mijn reacties al een aantal keer heb aangegeven dat ik bijzonder vind hoe die verdeling nu plaats vindt. Dat had naar mijn idee ook anders gekund, maar aan de andere kant het is wel terugkijken dus het is achteraf. Het bedrag blijft hetzelfde, je kan het alleen op een andere manier verdelen. Daar zijn we voor als gemeenteraad in positie. En dan heb ik ook nog, voor mij, een laatste vraag aan de wethouder. Dat is misschien wel een bijzondere. Wat heeft u nodig van de gemeenteraad? Wat voor kaders om binnen een half jaar weer goed gepositioneerd te zijn op heel die financiële kolom en op de lijn?

De heer Heijkoop: Voorzitter, dat vind ik eigenlijk wel een hele mooie vraag. Ik zou hem tweeledig willen beantwoorden. Enerzijds de betrokkenheid van de raad, zoals ik die eerder ook heb mogen ervaren in de auditcommissie en anderzijds ook de ruimte om onze mensen het nu op orde te laten brengen en mij natuurlijk wel te houden aan het u goed blijven informeren over de voortgang. En ik denk dat we dan over een half jaar inderdaad al op een beter punt staan dan nu. En dat doen we ook heel nadrukkelijk in samenspraak met BDOM met de accountant. Om ook op die manier goed voeling te houden van doen we de goede dingen en doen we de goede dingen ook op een goede manier? En op die manier gewoon goed met elkaar in verbinding blijven. Primair via de auditcommissie, maar ook in uw raad, zeker waar het gaat over uw informatiepositie, want die is ook belangrijk. En richting mevrouw van Vught. Het is altijd zo bij de jaarrekening dat je dan ... Het in die zin neem je niet hele grote besluiten. Het is meer dat je de bedragen die je overhoudt die zet je weer netjes weg op de balans, op bepaalde plekken. En in de toekomst gaat u wellicht besluiten nemen, bijvoorbeeld zo'n reserve Oekraïne. Dan krijgt u een voorstel van hoe we dat dan zouden willen inzetten dus dan neemt u daar besluit over, nu staat het eigenlijk maar gewoon in een reserve. En ik snap ook wel. Het is ook wel aardig als een coalitie raadslid zegt van mensen, wat vindt u nou eigenlijk van dat we hier '...' ? Want de heer Stam gaf al aan van ik heb daar al ideeën bij. Dus in die zin is dat ook vooral een debat van uw raad en pas mij daarin een luisterend oor. Maar nogmaals dank richting de heer Stam en ook de rest van de gemeenteraad. En ik denk ook dat het voor de medewerkers fijn is om te ervaren dat u kritisch bent, maar dat u ook zegt van wij willen graag onderdeel zijn van de oplossing, want dat wordt zeer gewaardeerd vanuit mij, uit het college, maar zeker ook vanuit de ambtelijke organisatie.

De voorzitter: Is toch fijn als een wethouder dan even de vergadering probeert samen te vatten. Heeft er nog iemand een reactie op de vraag van mevrouw van Vugt? Of nog iets anders? Iets leuks, iets maakt niet uit, want anders ga ik namelijk, ik ga het niet doen hoor, ik dreig even met het feit, want we hebben een raadsvoorstel dat bestaat uit pak hem beet 15 punten. Dus mochten jullie er erg veel behoefte aan hebben, wil ik ze allemaal voorlezen, maar ik zou eigenlijk aanraden om gewoon even zelf er doorheen te scrollen. Ik heb wel even een opmerking bij beslispunt 1. Daar staat om het eerder verstrekte raadsvoorstel, wat vastgesteld is in het college op 30 mei, af te voeren. Zo werkt dat niet, heb ik begrepen van mevrouw Vermeulen. Dat kan afgevoerd worden, maar dat moet door negatief te hameren. En gaan wij nou ook, want dan ga ik gewoon



mevrouw Vermeulen het woord geven. Het is dus wat er staat is niet zo heel erg fout, maar het had iets eleganter gekund. En wat de bedoeling is, is dat dat verdwijnt, want daar zijn nieuwe stukken voor in de plaats gekomen. Dus dat is dat is eigenlijk ... Het is een technisch puntje. Zie ik nou nog genoeg mensen helder kijken? Niet alleen glazig, want dan ga ik ... Oké. Dan is de vraag vervolgens en nu? Zijn een aantal opties. .We kunnen hem hameren.

Ik weet niet of dat nou de meest zuivere vorm zou zijn naar dit mooie gesprek wat er gevoerd is. We kunnen hem ook bespreken. Dat kan dan ook in twee minuten, dat kan in vijf minuten. En als er iemand is die een motie van amendement in wil dienen dan wordt het sowieso natuurlijk een bespreekstuk. Dus wat wilt u ermee als commissie? Mijnheer Stam?

De heer Stam: Ik zou hem wel willen bespreken, omdat wij nog wel moties overwegen.

De voorzitter: Oké. Anderen? Mijnheer Van der Meer.

De heer Van der Meer: Het gaat over het vaststellen van de jaarrekening ben ik het wel eens met wat mevrouw Boom eerder gezegd heeft. Het geeft een getrouw beeld heeft de accountant vastgesteld. Er zijn onrechtmatigheden die voor een belangrijk deel in het verleden zijn tot stand gekomen voor '...' op een besluit betrekking hebben. Dus wat dat betreft hoeft het wat mij betreft niet over gesproken te worden, maar als er ja voorstellen zijn om over de resultaatbestemming om daar iets anders mee te doen, dan moeten we daar natuurlijk over spreken. Ik heb daar op dit moment zelf geen voorstellen voor, maar dat zou kunnen.

De voorzitter: Mijnheer In 't Veld.

De heer In 't Veld: Mijn voorstel is om hem inderdaad te bespreken. Ik vind het zo'n hoe heet het ... Die jaarstukken zijn dusdanig belangrijk voor de gemeente dat ik het eigenlijk een beetje te makkelijk vind om die weg te hameren en ik denk ook dat het goed is dat nou de hele raad hier in ieder geval ja even wat meer informatie over krijgt en zeker als er inderdaad mogelijk nog moties of amendement ingediend gaat worden. Dus ik stel voor om hem te bespreken.

De voorzitter: Dan wordt het sowieso een bespreekstuk, natuurlijk. Mijnheer Safranti

De heer Safranti: Ik zit er een beetje dubbel in. Als er een motie aankomt dan gaan we dat zeker bespreken, maar ik weet dan niet wat we dan nog moeten bespreken, want we hebben nog een half uur en niemand zegt wat. Dus dan denk ik wat wil je dan nog gaan bespreken tijdens de raad buiten het herhalen van wat we gezegd hebben?

De heer In 't Veld: Maar even los van de moties, jongens.

De voorzitter: Mijnheer Van der Meer die heeft daar antwoord op.

De heer Van der Meer: Ik zou graag aan de heer Stam willen vragen in wat voor richting hij een motie wil indienen?

De heer Stam: Voorzitter, ik denk dat ik daar vrij helder in ben geweest. Dat gaat zeker over de resultaatbestemming. En nogmaals het gaat niet om getrouw en het gaat niet om, maar ik denk dat we breed in de gemeenteraad, wat mijnheer In 't Veld ook zegt, waar de ontbrekende leden en fractievoorzitters dan ook bij zijn, wel met elkaar goed

moeten bespreken wat nu eigenlijk het grote probleem is en dat daar oplossingen voor moeten komen en op het moment dat wij dat hier in de commissie eventjes bespreken en als hamerstuk doorglijden, dan zegt mijn gevoel van ja dan zijn toch een heleboel mensen die missen wat.

Je hoeft er niet een uur over te discussiëren, maar we moeten wel goed weten wat die stand is en wat dat betekent naar de toekomst toe en hoe een gemeenteraad dan de oplossingen ziet en welke kaders kan een gemeenteraad daarvoor meegeven? Maar goed, aan de andere kant voel ik ook vanuit de coalitie op mijn klompen aan welke kant het opgaat.

De voorzitter: Ja, oké, maar dat betekent natuurlijk niet ... We hebben vanavond, ik denk, best een goede bespreking gehad. Denk dat de wethouder die heeft dat ook aangegeven dat bepaalde punten geduid zijn die ook wel heel eerlijk zijn die kritisch zijn, maar die wel heel eerlijk zijn en ik denk dat u zichzelf wel recht of tenminste dat u het recht heeft om ook zo'n verhaal bedoel dan kunnen we hem bij wijze van spreken gewoon voor twee minuten agenderen, maar dat u als raad ook dat geluid van kritiek, maar ook zorg kan laten horen en ook dat er dan toch wel een conclusie die de wethouder toch ook van dat de bereidheid is om met elkaar aan te gaan werken, dat dat helemaal niet zo gek is om daar het orgaan gemeenteraad voor te gebruiken, omdat nog eens onder de aandacht te brengen. Bedoel dat is toch het politieke moment waarvoor we in de politiek zitten. Dus dat doet wel meer recht aan dan dat ... Maar goed, dat is mijn ... Ik bedoel ik mag eigenlijk misschien helemaal niet zeggen, maar ik vind wel dat je als raad gewoon zelf ook steeds meer moet proberen om je positie te pakken en dat kan je dus wel op zo'n manier. Of je positief bent, negatief bent, maakt niet uit. En of de coalitie nou toch gewoon ermee instemt en dat er een meerderheid is, dat maakt ook niet uit. Het is wel podium om je geluid te laten horen. Dus dat is eigenlijk even van mij uit. En mijnheer Stam is, denk ik, helder in als die motie gaat indienen dat dat over de resultaat bestemming gaat. Dus als er nog iemand anders is die zoiets heeft dan wil ik ook wel die en die politieke vraag erbij, ook goed. We hebben nog, wat zag ik net? 20 minuten, dus. Mevrouw Boom.

Mevrouw Boom-Vos: Ik ben het eens met uw advies en wat de heer Stam ook zei volgens mij kunnen het beste bespreken om sowieso onze zorgen over de inhoud, maar ik denk dat de oppositiepartij ook nog wel andere voorstellen, moties hebben. En terecht. Dat hoort ook bij een jaarrekening. En we hoeven niet per twee minuten vol te praten. We kunnen ook gewoon aansluiten bij, maar laat je je punt maken. En ik vind de jaarrekening moet wel besproken worden. Simpel.

De voorzitter: Oké. Dan kijk ik even ... Sorry mijnheer In 't Veld.

De heer In 't Veld: Een bevestiging van wat er net gezegd is, maar ik denk ook dat het goed is dat ook het college ook de kans krijgt, net als vanavond, om een toelichting te geven en wat er inderdaad dan gaat gebeuren. Lijkt mij goed zeg maar voor de openheid en de samenwerking college en de raad.

De voorzitter: Ja zeker, dus op het moment dat je als raad je podium pakt, geef je ook op direct het college podium. Mevrouw Pichel.

Mevrouw Pichel: Dank u, voorzitter. Mijn vraag even naar de commissie. Heel goed geluisterd en opgelet, maar ik hoor net ook mevrouw Boom zeggen dat er toch nog wel wat zorgen zijn. We hebben net dingen kunnen zeggen, vragen kunnen stellen. Wethouder heeft antwoord kunnen geven en over welke zorgen hebben we het dan

verder nog waar we nog over willen praten en kunnen we daar hier nog 20 minuten voor gebruiken?

Mevrouw Boom-Vos: Voorzitter, ik neem aan dat dit een indirecte vraag aan mij is. Mijnheer Heijkoop heeft eigenlijk mijn zorg een beetje vooral weggehaald door de bestuursopdracht te vermelden dat het college dit oppakt en dat die bestuursopdracht gaat delen met de commissie. Meer kunnen we, denk ik, op moment dit even niet verwachten. Dus ik heb niet andere zorgen die ik in de raad zou melden. Ik weet niet of dat iemand anders dat wel heeft, maar ...

De voorzitter: Oké. Ik kijk even naar de griffier. We doen tot twee minuten, inderdaad. Mocht er iemand anders zijn die ineens een ingeving krijgt om nog een motie of een amendement te bedenken kondig dat dan even op tijd aan, zodat andere mensen zich daar ook op voor kunnen bereiden. Dat bespoedigt ook de bespreking. Ja? Mijnheer Van der Meer.

De heer Van der Meer: Ja, maar wat er op de agenda komt te staan dat zijn de jaarstukken en de resultaatbestemming en niet alleen eventuele moties die daarover worden gesteld. Dat lijkt mij wel van belang dan kan de discussie gewoon open gevoerd worden.

De voorzitter: Dan moet je ook nog politieke vragen formuleren.

De heer Van der Meer: De jaarstukken zijn een soort verantwoording van het college dus vaststelling betekent van we zijn het ermee eens dat dit resultaten zijn en daar kunnen redenen voor opmerkingen over zijn. '...' nu ook bijvoorbeeld een aantal opmerkingen over het inhoudelijke beleid gemaakt. Dat moet in de raad dan ook kunnen, want het is een ... Dus de algemene politieke vraag is gewoon van stemmen we in met deze verantwoording over het afgelopen jaar?

De heer Safranti: Voorzitter?

De voorzitter: Dat vind ik te makkelijk. De heer Safranti.

De heer Safranti: Ja, inderdaad. Dat vind ik ook een beetje te makkelijk, want die vraag die kan je hier ook stellen. De helft van de commissie heeft niet gesproken en dan wil je in de raad dit ter discussie brengen dus ik begrijp dat ook niet. Kijk als er een motie komt, prima, maar als er geen verdere politieke vragen zijn en inderdaad de wethouder heeft gewoon eerlijk en open heel veel dingen ook toegezegd en ook eerlijk erkent dan denk ik wat wil je nog gaan discussiëren in de raad? Als je dat wil gaan doen, we hebben hier alle ruimte en niemand zegt wat, maar in de raad willen we gaan discussiëren. Ik begrijp het niet.

De voorzitter: Dan moet je een algemene, politieke vraag stellen van wat vinden we van het proces rond de jaarstukken, zoiets dergelijks. Ik weet het ook niet, Ik doe ook maar een suggestie naar jullie. Want het is ...

De heer Safranti: Voorzitter, ik was, volgens mij, een van de meest kritische personen in deze commissie. Ik heb mijn punten gemaakt. Ik heb daar een antwoord op gehad, net als mevrouw Boom, ben ik tevreden. En dan wordt er nu gediscussieerd zullen we maar in de raad gaan discussiëren over een ...

De voorzitter: Nee, mijnheer Safranti, die is, denk ik, iets te kort door de bocht. Ik heb u aangegeven als commissie dat naast de aangekondigde motie, waardoor het sowieso op de agenda komt te staan als bespreekstuk, het wellicht ook recht doet aan het gesprek wat gevoerd is en dat dus ook op het juiste podium nog even wordt aangegeven door iedereen ... Het hoeft niet, u hoeft niks te zeggen in de raad, maar dat is maar hetgeen waarvan ik heb gezegd, gezien het proces, gezien de lelijkheden die er ook de afgelopen besprekingen zijn geweest, denk ik dat er vandaag zeer constructief, na de auditcommissie en nu dit, is gesproken. En dat het recht zou doen aan die besprekingen. Mijnheer Roggekamp.

De heer Roggekamp: Dank u wel, voorzitter. Volgens mij komt ook nog het advies van de auditcommissie, dat in ieder geval in de raad weergegeven moet worden. Dus we kunnen hem denk ik niet alleen afhameren. Ga ik dan vanuit.

De voorzitter: Een advies van de audit commissie wordt in principe niet in raad besproken.

De heer Stam: Maar, voorzitter. Beperken we tot een motie. De motie die wij in gedachten hadden die gaat radicaal om als ik dit verhaal hoor. Mijn zorg is nog niet weggenomen. Dan krijg je dezelfde discussie in de gemeenteraad, maar als ik naar de resultaatbestemming kijk en ik hoor iedereen dan zijn wij nu wel voornemens om toch wel een bedrag te gaan reserveren om een soort personele frictiebudget om de wethouder en college te ondersteunen om op een andere manier met die met die personele problemen om te gaan. Misschien hoeft dat niet van je resultaat bestemming, maar als je dan toch hier uitspreekt dat je de zorg hebt, dat je voldoende gediscussieerd hebt, maar je stuurt een college met lege handen pad, dat vind ik dan ook niet terecht.

De voorzitter: Maar als er een motie wordt ingediend wordt het altijd besproken. Dus dan laat ik het aan ieder zijn vrije geest om dat in te vullen rond de motie die wordt ingediend om daar iets aan toe te voegen wat een puntje op de I kunnen zijn. Ja, want anders dan gaan we nu ongeveer drie-en-een-half uur zitten proberen om de techniek te lijf te gaan. Precies. Dus dan wordt dat dan wordt dat dus op deze manier twee minuten aan de hand van een motie in de geest van de bespreking van vanavond. Volgens mij kunnen we dan met elkaar, op een nette manier, dit afsluiten. Ik wens jullie nog een fijne avond. Wethouder heeft haast. Het is zeker warm. Ik bedoel, maar dat hoort er ook bij. Fijne avond nog.

### **3. Vaststellen Startnotitie Dordrecht Klimaatneutraal 2040 - Startnotitie**

Voorzitter: Mevrouw Koene  
Raadsgriffier: Mevrouw Vermeulen  
Verslag: NotuBiz

Aanwezig:  
Dhr. Van der Meer (GroenLinks)  
Mevr. Herwijnen (Partij voor de Dieren)  
Dhr. Hartmeijer (SP)  
Dhr. Wringer (Beter voor Dordt)  
Dhr. Van Pelt (Forum voor Democratie)  
Mevr. Pichel (Forum voor Democratie)  
Dhr. Struijk (CU-SGP)  
Mevr. Boom-Vos (VVD)

Portefeuillehouders: wethouder De Jonge.

Ambtelijke ondersteuning: Mevr. Van Luik. Dhr. Van Lier.

De voorzitter: Hallo, goedenavond. Het is, tien uur dus we gaan beginnen. Kan het? Wat staat er op de agenda? Op dit moment is het raadsvoorstel vaststellen startnotitie Dordrecht klimaatneutraal 2040. Het is een technische briefing dus dat betekent dat alle politieke vragen die u heeft dat u die even moet opsparen tot een ander moment. En ik zal even noemen wie dat allemaal zijn. Links van mij mevrouw Vermeulen van de griffie, mijnheer Van der Meer van GroenLinks, wordt wel saai zo. Mevrouw van Herwijnen van de Partij voor de Dieren, de heer Hartmeijer van de SP, de heer Wringer van Beter voor Dordt, heer Van Pelt en mevrouw Pichel van Forum voor Democratie, de heer Struijk van CU-SGP, mevrouw Boom, VVD. En dan heb ik twee mensen namens de ambtelijke organisatie en dat zijn de heer Van Lier en mevrouw van Luik en een wethouder. Dat is mevrouw De Jonge en ik ben Irene Koene. Toelichting waarom we deze vergadering houden? De startnotitie klimaatneutraal is vervangen en de commissie heeft technische vragen kunnen stellen. Daar is geen gebruik van gemaakt, overigens, maar dat kan nu dus ook tijdens de commissie. U krijgt een presentatie waar de samenhang tussen verschillende onderdelen uit zal gaan blijken. Nou, dat. Wat zei ik daarnet? Oh ja, technisch. Het is technisch, inderdaad. Ik geef het woord aan mevrouw van Luik. Voor de presentatie. Ik heb heel streng gezegd, want was vanuit de griffie meegegeven een kwartier, maar het kan in vijf minuten, want dat is bij mij vijf minuten presentatie is lang zat. En ik weet niet wat wenselijk is? Wat heeft u liever dat de vragen even opgespaard worden dat we na de presentatie dan met elkaar in gesprek gaan of dat het tijdens de presentatie kan?

Mevrouw Van Luik: Als jullie het graag tot vijf minuten beperken, dan denk ik dat de vragen ook wel vijf minuten kunnen worden opgespaard. Dat we het dan daarna toen. En desnoods kunnen we even terug naar een sheet als daar behoefte aan is.

De voorzitter: Doen we dat, helemaal goed. Spreken we dat af. Dan heeft u het woord.

Mevrouw Van Luik: Dank u wel. Mijn naam is Loes van Luik. Ik ben programmamanager energietransitie en ook coördinerend programmamanager op klimaatneutraal. Dat is natuurlijk nog veel breder, dus daar werken heel veel mensen aan in onze organisatie. Ik heb mijn eerste 100 dagen er net opzitten, dus het is ook een mooie start om hier met jullie het erover te hebben. En ik heb meegenomen Bas van Lier van bureau 2030 die voor ons de nulmeting heeft uitgevoerd om ook juist op die technische aspecten toelichting te kunnen geven. Waarom heeft u een startnotitie klimaatneutraal ontvangen? Dat heeft eigenlijk meerdere reden. Als ik het heel snel probeer te zeggen, dan is het omdat we een verbreding en een versnelling hebben. Dus zo'n klimaatneutraal 2050 naar klimaatneutraal 2040 en van een energietransitie naar compleet klimaatneutraal. Dus dat zijn echt andere dingen en dan is het ook goed om daar met u oriënterend ook over te wisselen wat gaan we doen en hoe gaat dat eruitzien in een routekaart?

En ook waarom hebben we een startnotitie om ook de start met elkaar te bepalen. Dus wat is ons uitgangspunt als we naar klimaatneutraal toe willen? En daar is die nulmeting voor. Bas, dan draag ik hem even aan jou over.

De heer Van Lier: Dank u wel, Loes. Waar komt het vandaan? Ik denk dat dit voor zichzelf spreekt. Sustainable development goals 2015 door een heleboel landen wereldwijd ondertekend eind van 2015 is dat verder afgesproken in het de Treaty of Paris, waar een aantal afspraken zijn gemaakt en in 2022- 2023 is fit voor Fifty Five uit de Europese Unie daar verder meegegaan waarin onderaan onder andere een aantal concrete doelstellingen zijn genoemd rondom CO2 uitstoot en de reductie daarvan. In Nederland is dat Paris agreement, de afspraken in Parijs vastgelegd in een klimaatakkoord en dat hebben we in Nederland zelfs een klimaatwet vastgelegd. En dat brengt ons naar Dordrecht en daar is vandaag het gesprek over. Namelijk de startnotitie van hoe gaan we naar klimaatneutraal Dordrecht in 2040. Wat is dat dan, klimaatneutraal? Volgens mij hebben we het ook al wel kort benoemd in die in de startnotitie. Dus ik wil hier ook niet te lang bij stilstaan, maar het gaat in ieder geval over het totaal van activiteiten die geen negatief effect hebben op het klimaat en het klimaat is de temperatuur op een plek over een langere periode. En klimaat wordt vaak beïnvloed door CO2 en andere broeikasgassen die die voor opwarming zorgen. Dus dat is de definitie zoals die hier staat gebruikt hebben. Dan om stappen te maken, is het handig als we het concreet kunnen indelen in een aantal thema's. De thema's, heeft u gelezen, zijn van rechts naar links, economie, bouwen en gebouwde, omgeving en mobiliteit. Daaronder staat energie. De energie stoot an sich niks uit, want de energie hebben wij al ondergebracht in bijvoorbeeld wonen. Dus in de CO2 uitstoot van huishoudens, woningen zit al daar dus dat is niet een apart energiekopje, maar het maakt wel integraal onderdeel uit van deze opgave daar zitten andere thema's in. Grote uitstoter is onze economie in Dordrecht. Vooral wat betreft overige broeikasgassen. De CO2-uitstoot van onze industrie en economie in de stad wordt vooral veroorzaakt door CO2 equivalenten en dat zijn fluorgassen, methaan – en lachgassen en in dit geval zelfs vooral fluorgassen. Dat is een groot uiterste, ongeveer de helft van het totaal in Dordrecht, 1 miljoen ton CO2-uitstoot. Hebben we er invloed op is natuurlijk ook wel een vraag die we ons stellen van kunnen we daar ook wat aan doen als stad? Soms wel, soms niet. En er is natuurlijk ook nog een eigen verantwoordelijk. Er zijn een deels landelijke, Europese wettelijke afspraken en deels kunnen we met de industrie en de economie ook zeker in gesprek en hebben we een heleboel maatregelen die we daar kunnen uitvoeren. Dan bouwen en de gebouwde omgeving. Daar zitten eigenlijk ... Het grootste deel daar zijn onze woningen die daarvoor CO2 uitstoten en daar zie je dat het ook echt alleen om CO2 gaat en veel minder om die overige broeikasgassen. En dit is typisch iets waar we mee aan het werk zijn in de stad rondom de energietransitie denk aan de transitie visie warmte waar we bezig zijn om woningen van het gas af te halen. Dat zijn maatregelen die typisch hier van toepassing zijn. En dat betekent ook dat onze invloedssfeer hoog is. Derde. Mobiliteit. Ook weer vooral CO2. En dat zit hem voor een deel in die snelwegen dus de uitstoot, hoe harder we rijden, hoe meer CO2 we uitstoten. Een tweede goede is daar de binnenvaart, er staat binnenvaart een recreatievaart met dat recreatievaart is nihil, dus daar mag u binnenvaart voor lezen. Loes, zijn we binnen de vijf minuten?

Mevrouw Van Luik: We zijn een beetje aan het rennen, omdat het vijf minuten zijn, maar jullie vragen kunnen natuurlijk inzoomen en dan kunnen we stilstaan nog wat langer bij bepaalde onderdelen.

We hebben dit als laatste sheet, dus hoe ziet dat proces eruit? Want rondom mobiliteit en rondom energietransitie die ziet u helemaal links staan, er zijn natuurlijk al voor deze notitie notities uw kant opgekomen en daar liggen ook al concretere plannen. Maar voor bouwen bijvoorbeeld, nieuwbouw en voor economie zijn we nu echt aan het inventariseren welke losse initiatieven lopen er al en hoe kunnen we dat tot een robuust programma richting klimaatneutraal 2040 brengen? Dus je ziet nu een startnotitie op alle

vier de thema's. We hebben geadviseerd om een ronde tafel, vooral gericht op de onderdelen waar nog geen rondetafelgesprek op is geweest. Dus bijvoorbeeld op energietransitie heeft u die ook al in het voorjaar gevoerd, maar nog lang niet op alle thema's. Wij gaan in ieder geval in de klimaatweek die van 30 oktober tot 5 november is met partijen in de stad ook in gesprek, want je moet niet in je eentje doen. Je wil ook juist de kracht van iedereen in de in de stad benutten. En zowel de raadsbehandelingen als het gesprek met de stad, als onze uitwerking van alle projecten en dat doorrekenen naar welk effect heeft dat nu op CO2 uitstoot? Gaat uiteindelijk in de routekaarten landen en die krijgt u in de eerste helft van volgens jaar te zien waar we dus echte heel concreet kunnen zeggen dit zijn de maatregelen die we voorstellen. Dit is de CO2 reductie die dat met zich meeneemt en eventueel daar zijn deze aanvullende middelen voor nodig.

De voorzitter: Oké. Dank je wel. Ik heb wel vooraf zelf even de vraag. Ik zie in de presentatie de woorden staan sustainable development goals en the Paris agreement, zijn dat dusdanige termen dat die niet in het Nederlands kunnen?

Mevrouw Van Luik: Ik denk dat dat gewoon de bronnen uit vandaan komt, omdat dat wereldwijde afspraken zijn, Europese afspraken dus dat is de voertaal voor die voor die overeenkomsten, maar wij gebruiken hierin in Dordrecht tijden zoals het gaat gewoon over klimaatneutraal de Nederlandse varianten.

De voorzitter: Oké en CO2 equivalenten?

Mevrouw Van Luik: Helaas, daar kunnen we niet helemaal onderuit. Dus alles is teruggerekend naar CO2 hoeveelheden. Dus bijvoorbeeld die uitstoot die bij industrie zag, waar het gaat over fluorgassen, methaan, die hebben eigenlijk heel veel impact maar om het niet over zes verschillende grootheden te hebben wordt alles teruggerekend naar CO2 dus dat mogen ze niet zeggen dat is geen CO2 maar een CO2-equivalent. Dus ik hoop dat we die term snel onthouden met elkaar, want het is het is inderdaad een vervelende, maar wel om op te kunnen tellen en een totaalplaatje te kunnen maken.

De voorzitter: Erg spijtig. Wie heeft er een vraag? Mijnheer Van Dam.

De heer Van Dam: Dank u, voorzitter. Om ook een deel antwoord op uw vraag te geven, je zou het natuurlijk ook CO2-gelijken kunnen noemen dan heb je in feite hetzelfde bereikt. Dank voor de presentatie over startnotitie. In feite op zich hele nette startnotitie. Ik heb een aantal vragen en die zitten met name in van ook de vraag van welke impact hebben wij inderdaad als Dordrecht? Dus waar ligt onze beleidsvrijheid en beleidsruimte? Denk ik bijvoorbeeld aan de binnenvaart van wat is onze impact? Wat kunnen wij doen? Maar ook als ik aan de industrie denk dan weet ik dat bijvoorbeeld het Planbureau voor de leefomgeving en die rekent al die grote industrieterreinen door. Als gemeente hebben we daar niet de expertise, denk ik.

Maar hebben we dan wel de uitvoeringsverantwoordelijkheid of kracht? Is dat wel van ons? Niet om onze verantwoordelijkheid te ontnemen, maar laten wij niet ook dingen gaan doen die andere overheden doen, want we hebben onze capaciteit denk ik ook nodig op de plekken waar wij dat dat kunnen. En een derde vraag is ... Die zitten meer op de startnotitie. Stel, je gaat hier verder mee aan de slag, hoe denken jullie dan over de prioritering?

De voorzitter: Voordat er antwoord gegeven wordt, wil ik wel iedereen erop patent maken dat politieke vragen, als ze gesteld worden of ze neigen naar politiek, dat ik dan de wethouder het woord ga geven, omdat ik dat wel zo '...' vind. Dus dat kunnen jullie ook met elkaar afstemmen wie wat dan oppakt.

Mevrouw Van Luik: Even oefenen. Ik zei tegen Tanja schop maar onder tafel als het als je zegt het is te inhoudelijk, dus ik pak hem. Sorry, wethouder De Jonge. Welke impact heb je als Dordrecht? Dat hebben in de sheet ook geprobeerd duidelijk te maken. Dus niet alles is binnen je beïnvloedingssfeer als gemeente. Als je bijvoorbeeld naar die snelwegen kijkt die om Dordrecht heen lopen, waar je de uitstoot van afhangt. Voor industrie geldt hetzelfde, ben je niet altijd aan zet, maar bijvoorbeeld wel weer als je kijkt naar bedrijventerreinen en de panden die daar zijn gevestigd en het zoeken naar een energiesysteem en hoe je met elkaar energie deelt. Daar kun je echt wel stappen in zetten. En volgens mij kiezen we er ook voor om slim in te zetten op de dingen waar je wel aan zet bent en te lobbyen op de dingen waar je niet aan zet bent.

De heer Van Lier: Kort inzoomen op binnenvaart. Er wordt samengewerkt met alle partijen in Nederland en specifiek met de haven van Rotterdam wordt er gekeken naar hoe kunnen we als Nederland daar een rol in spelen in het verduurzamen van de binnenvaart scheepvaart? En volgens mij praat Dordrecht daar ook aan mee. Ik kijk even naar de wethouder. En met uw vraag met betrekking tot economie en industrie. Er zijn een aantal zaken waar je inderdaad landelijk afspraken over maakt, maar de bedrijven hebben zelf ook een verplichting straks om aan een heleboel wetgeving te doen. De stad gaat ook helpen. En een derde wat ik daaraan toe zou willen voegen, is dat het ook gaat om kennis te delen, is natuurlijk ook een instrument wat we wel kunnen inzetten als voorbeeld dus je hebt een pakket van wet dwang en verleiding.

Mevrouw De Jonge: De laatste vraag ging nog over prioritering. Dat is wel een bestuurlijke afweging uiteindelijk hè. Van waar gaan we de capaciteit die we hebben op inzetten? Nee we hebben niet genoeg als we dit hele programma in een keer aan willen pakken dus wat we gedaan hebben, daar heeft u bij start mobiliteit en energie al een eerste proef van gezien. Kijk echt naar de momenten at we hebben en dat kan zijn dat er in de stad een kans is dat daar energie zit in een wijk of bij een bedrijf die zegt van, wij willen aan de slag. We kijken ook heel goed naar de landelijke regelingen die we hebben. We krijgen straks isolatieprogramma, we krijgen via de netbeheerder warmte komen er ook subsidies dus we kijken ook heel erg goed als we dat combineren waar zit de grootste kans om de grootste slagen te gaan maken? En daar steken we in eerste instantie alle energie in, maar er zit wel een basis in dat altijd in alle routekaart heet het tegenwoordig, in alle routekaarten komt wel een soort basis van altijd is er aandacht voor alle vier alleen de intensiteit varieert dus naar de gelegenheid en de kansen die we zien daarvoor.

De voorzitter: Oké, dank u wel. Mijnheer Wringer.

De heer Wringer: Dank, voorzitter. Dank voor de presentatie. Ten eerste, ik vind het heel knap hoe je je precies kan bepalen hoe we CO2 en andere gassen in Dordrecht in een jaar kan berekenen. Ik zou daar wel iets meer over willen weten. Er staat in de startnotitie ook een tabelletje over energie en daar staat totaal bekende nieuwbare energie. Kan ik dat lezen als duurzaam opgewekte energie. En is dat het geval dan heb ik daar een vraag over, want die is tussen 2015 2020 maar van 12 tot 14 procent gestegen, ondanks dat we vier windturbines in 2016 kregen, twee zonneparken in 2019. Ik snap die cijfers niet helemaal. Volgens mij hebben we daar door die duurzaam



opgewekte energie ongeveer 24 procent van onze eigen energievoorziening voorzien. Dus misschien kunt u dat wat duiden.

De voorzitter: Kunt u hem iets te technischer houden, mijnheer Wringer?

De heer Wringer: Nog technischer?

De voorzitter: In deze fase is het nog helemaal niet van belang wat u ervan vindt.

De heer Wringer: Maar ik wil het toch wel graag weten dus van 12 en 14 procent is maar 2 procent toename en volgens mij moet dat veel meer zijn of ik lees het verkeerd, dat kan ook, mevrouw de voorzitter. Dat is eigenlijk mijn eerste vraag. Ik heb nog wat andere vragen, maar die bewaar ik nog even, als het goed is....

De heer Van Lier: Hoe we komen aan die cijfers was de eerste vraag. Hoe kunnen we dat berekenen? Het zijn geen metingen. Het zijn cijfers die landelijk door het RIVM en moet ik het goed zeggen, CBS worden samengesteld in de klimaatmonitor en die cijfers worden jaarlijks gepubliceerd. En wat wij hier gedaan hebben is al die cijfers eigenlijk bij elkaar gezet en aan u gepresenteerd. Herkomst van die cijfers is deels meten en deels gemiddelde en dat is een beetje afhankelijk van als wij helemaal gaan inzoomen op welke sector dat is, kunnen we daar details over aanleveren, maar dat gaat vrij ver voor, denk ik, voor nu, maar dus we hebben niet gemeten zelf maar we hebben de cijfers vanuit met de landelijke overheid overgenomen en dat geeft ook als voordeel dat we ook goed kunnen vergelijken, want dat doen allemaal als Nederland gemeenten hetzelfde. Dan de vraag over duurzame energie. Zal ik dat doen? Wil jij dat doen?

Mevrouw Van Luik: Ja, ik kan in ieder geval een poging wagen. Je ziet inderdaad dat het percentage eigenlijk relatief weinig toeneemt. Je moet het ook wel zien ... U moet het ook wel duiden ten opzichte van totaal energieverbruik wat toeneemt over diezelfde jaren, maar dat het procentueel weinig toeneemt is volgens mij zie je wel die nieuwe windparken er terug in, maar of dat dan klopt met die percentages hoe dat precies zit ... Bas, ik kijk toch ook heel even naar jou.

De heer Van Lier: Het exacte antwoord heb ik niet. Het vermoeden is dat daar een soort na-ijl effect zit in de cijfers, dus we zullen dat denk ik over een langere periode moeten kunnen monitoren om de windmolens exact te kunnen terugzien.

De voorzitter: Aanvullend hier op, mijnheer Struijk?

De heer Struijk: Mag ik even misschien mijnheer helpen? De windmolens die zijn eind 2016 geplaatst en je ziet ze precies terug in 2017 zie je een behoorlijke stijging. Dus ik dacht laat ik het antwoord even geven.

De voorzitter: Kleine vervolgvraag.

De heer Wringer: Kleine toevoeging. Ik had een grote stijging verwacht. Eigenlijk windturbines 2,3 megawatt dus dat is 2300 huishoudens maal vier dat is al 16 procent van alle huishoudens in Dordrecht en dan komen dus ...

De voorzitter: Mevrouw Pichel.

Mevrouw Pichel: Dank u, voorzitter. In de startnotitie wordt verwezen naar het rapport van IPCC en dat de opwarming van de aarde met anderhalve graad 10 jaar eerder wordt

bereikt. Wat is daar de kwantum fysische verklaring voor? Voor die versnelde verwachting van de anderhalve graad opwarming?

De heer Van Lier: De groei aan uitstoot van CO<sub>2</sub> is daar het gevolg ... Wordt veroorzaakt door groei in CO<sub>2</sub> uitstoot wereldwijd.

Mevrouw Pichel: Dank u, voorzitter. Dat snap ik, maar ik vraag naar de Kwantum fysische verklaring van de toename in temperatuur.

De heer Van Lier: Ik begrijp de term kwantum fysisch niet helemaal, maar ik kan wel uitleggen hoe het broeikas effect werkt. Zou dat antwoord op uw vraag geven?

Mevrouw Pichel: Ik hoop het.

De heer Van Lier: Laten het proberen. Doordat we steeds meer CO<sub>2</sub> in de lucht hebben in onze atmosfeer en dat is dus eigenlijk tussen de aarde en de ozonlaag en daar komen steeds meer CO<sub>2</sub> deeltjes. Die deeltjes die hebben de eigenschap om warmte vast te houden dus naarmate de zon op onze aarde schijnt zijn er meer deeltjes in die tussenlaag die die warmte mooi kunnen vasthouden, warmt de aarde heel erg op dus dat is eigenlijk de reden waarom dat de aarde opwarmt, omdat we dus iets uitstoten en daardoor krijgen we een soort van deken die we over de aarde heen leggen van CO<sub>2</sub> deeltjes en andere stoffen en die kunnen niet meer uit die ozonlaag en dat is de reden waarom dat we opwarmen.

Mevrouw Pichel: Mag ik nog even een vraag stellen? De informatie die ik heb, zien we het juist dat een bepaalde schaduw als het ware de zogeheten deken is die die de wereld bedekt en dat juist verlichting hetgeen is wat warmer is dan schaduw en dat verlichting uiteindelijk ook het doel is van de evolutie van het bewustzijn van de aarde.

De voorzitter: ik weet niet of dat u daarmee nog een aanvullende vraag stelt dat hiermee wil duiden waar uw vraag vandaan komt.

Mevrouw Pichel: Ik wil wel duiden waar de vraag vandaan komt. Ik zoek inderdaad naar de kwantum fysische verklaring, omdat we kijken naar ... De opwarming van de aarde wordt hier gezien als iets negatiefs, natuurlijk. U geeft ook aan en dat heeft te maken met de hoeveelheid CO<sub>2</sub> deeltjes, de moleculen die dus blijkbaar meer warmte toetrekken dan dat we zouden willen. Toch? Als ik uw verklaring goed begrijp?

De heer Van Lier: Vasthouden. Ze houden vast.

Mevrouw Pichel: Vasthouden. Dus dat is eigenlijk de waarom van de temperatuurstijging. De manier waarop ik daarnaar kijk, als we gaan kijken naar die temperatuurstijging op moment dat we gaan kijken naar een verhoging van bewustzijn dan heeft dat veel heel vaak te maken met inderdaad een bepaalde verlichting, letterlijk een verlichting, dingen die donker zijn die mogen verlicht worden. Er is wat meer zwaarte en meer donkerte en meer lagere frequentie, om het even zo te zeggen. Op het moment dat je dingen wil gaan verhogen als je een frequentie wil gaan verhogen dan gaan moleculen sneller bewegen. Lage frequentie is een lage beweging van moleculen, een hoge frequentie is een snelle beweging van moleculen. Moleculen die sneller bewegen, worden warmer. En als je ook schaduw vergelijkt met licht of verlichting, dan weten we ook dat licht warmer is dan schaduw. Waarmee we dus ook kunnen zeggen dat het eigenlijk een logische verklaring is dat temperaturen stijgen vanwege de verlichting c.q. evolutie van bewustzijn of verhoging van frequentie.

De voorzitter: Ik dacht dat mijnheer Struijk de onderwijzer was, maar dat talent schuilt ook in u, mevrouw Pichel. Het is heel technisch zelf, het is zo technisch dat ik denk dat bijna niemand dit echt helemaal snapt, maar ik weet niet of een van jullie daar nog een reactie op ... Want dit is eigenlijk heel diep.

Mevrouw Van Luik: Ik denk dat dit wel voorbijgaat aan hoe we hier vanuit CO2 toename en opwarming hebben gekeken naar wat het betekent om klimaatneutraal te zijn. Waarbij we de beweging volgen, zoals we die hier kennen. Ik vind het ingewikkeld om verder in te gaan op wat u zegt op dit moment.

Mevrouw Pichel: Voorzitter?

De voorzitter: Mevrouw Pichel.

Mevrouw Pichel: Ik begrijp de reactie en dat respecteer ik, hoor. Dat is ook goed en ik snap dat daar wellicht moeilijk een antwoord op te geven is, maar juist omdat er maatregelen worden getroffen vanwege hier dus een opwarming die hier zou komen terwijl deze benadering eigenlijk zegt de opwarming zou mogelijk een gevolg kunnen zijn van de versnelling van de moleculen van de verhoging van de frequentie en van een verschuiving van schaduw naar verlichting, moeten we dat dan wel tegengaan? Want ik ben namelijk van mening dat het verhogen van ...

De voorzitter: Uw mening wil ik eigenlijk niet horen in een technische sessie.

Mevrouw Pichel: Nee, dat snap ik, maar die mening ligt aan ten grondslag dat deze toelichting wordt gegeven van moet iets omhoog of moet iets omlaag.

De voorzitter: Ja, oké helder. Ik denk dat het misschien heel uitdagend is om een keer samen een afspraak te maken en daarover verder te stoeien, maar als u het niet erg vindt, ga ik nu verder om andere mensen de gelegenheid te geven om hun vragen te stellen. Dank u wel. Mijnheer Hartmeijer om te beginnen.

De heer Hartmeijer: Dank, voorzitter. Ik heb een vraag over de vergaderstukken. Er zijn wat bouwstenen. Je hebt een bouwsteen bouwen en gebouwde omgeving en een bouwsteen energie. Bij de bouwen staan de wooncorporaties als gesprekspartner vermeld, warmtenet et cetera.

Bij energie, waar het gaat om de zonnepanelen, zon op dak, et cetera, staan de corporaties niet vermeld. En ik vroeg me af wat is daar de reden voor? Of zit dat bij steden in begrepen, misschien? Dat was mij niet helemaal duidelijk.

Mevrouw Van Luik: Bij energie proberen we ons echt te richten eigenlijk op het staartje wat u ook terugziet dus op het totale energiesysteem dus dan gaat het over hoeveel energie gebruiken we op totaal en hoeveel daarvan wekken we duurzaam op? Dus eigenlijk vergroot van het aandeel duurzame opwek. En dan zijn de woningbouwcorporaties niet per se gelijk de eerste partner. Die heb je natuurlijk wel waar dat effect heeft op de gebouwde omgeving dus daarom hebben we hem daar wel heel expliciet opgenomen.

De voorzitter: Helder. ik zag de hand van mijnheer Van der Meer.

De heer Van der Meer: Dank u wel, voorzitter. Een heel praktisch vraagje om te checken of ik het goed snap. Bij mobiliteit gaat het over de uitstoot op het grondgebied van de

gemeente Dordrecht en niet bijvoorbeeld over hoeveel de inwoners van Dordrecht verrijden. En dat soort dingen. Oké. Dat heb ik dus goed begrepen. En een tweede vraag die ik had, die gaat over energiebesparing, want met name bij bedrijven werd in de presentatie aangegeven daar hebben we heel weinig greep op. Dat is vooral landelijk beleid. Ik heb daar nog een andere vraag over straks, maar met de energiebesparing speelt natuurlijk ook bij bedrijven een heel grote rol en daar is ook een forse ambitie voor geformuleerd, 30 procent in tien jaar tijd of zo dus dat is echt heel veel en daar zou ik graag wat meer over willen horen hoe die 30 procent gerealiseerd gaat worden in grote lijnen.

Mevrouw Van Luik: Dank u wel voor de vraag. Ik denk ook dat daar een mooie scheidslijn zit waarom we ook hebben gezegd je hebt daar soort gemengde invloed op dus op een aantal dingen heb je geen invloed, want dan heb je het over landelijke wet- en regelgeving, maar juist op elektriciteitsverbruik, op gasverbruik heb je wel degelijk invloed en zijn we nu ook per bedrijventerrein in kaart aan het brengen waar wordt nu veel gebruikt? Waar zijn bijvoorbeeld ook mogelijkheden voor energie delen, energiegemeenschappen en verduurzaming? Want dat verschilt nogal per bedrijventerrein hoe dat er nu bij zit. Hoe verouderd is het? Hoeveel bedrijven zitten daar bij elkaar? Dus daar zijn we nu met omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid een analyse op aan het maken. En op basis van die analyse gaan we bepalen welke aanpak er ... En die komt dan ook in de routekaart terug, welke aanpak we pakken voor de bedrijventerreinen, want daar hebben we wel degelijk veel werk te doen en ook wel invloed kunnen we ook wel echt '...'

De heer Van der Meer: Twee vervolgvragen. Een is dat een belangrijke maatregelen om besparing ook bij woningen te realiseren is het uitfaseren van de EFG woningen, daar moeten eigenaren natuurlijk aan meewerken. Hebben jullie een inschatting van hoeveel eigenaren daaraan mee gaan werken en wat dat oplevert in termen van energiebesparing? Dat is een. En de andere vraag gaat over die energiegemeenschappen op bedrijventerreinen. Ik kom in de landen ook voorbeelden tegen waar bedrijventerreinen wat dat betreft gekoppeld zijn en woonwijken. Is dat ook een optie die jullie meenemen?

Mevrouw Van Luik: Uw eerste vraag over de EFG labels en willen mensen dan ook meedoen? Wat interessant is, is dat we in de regio net een pilot hebben gehad in Hardinxveld-Giessendam. Ook juist op deze labels. Dat is niet per se makkelijk, omdat mensen allerlei redenen hebben om dat niet te doen. Ik ben al ouder, ik heb de middelen niet. Dus met het nationaal isolatieprogramma zijn er wel echt middelen beschikbaar om mensen daarin te begeleiden, maar het is geen wondermiddel waarbij negen van de tien mensen juichend zeggen dit gaan we doen, dus dat is best wel een intensief traject, verwacht ik. Ja, precies waar de EFG labels in het bezit van de woningbouwcorporatie zitten, hebben zij mede verplichting om daar ook mee aan de slag te gaan met een harde deadline. Waar u het heeft over bedrijventerreinen.

De heer Van der Meer: Sorry. Als dat mag, voorzitter. Even over die EFG labels. Wat kan dat opleveren dan? Daar heb ik helemaal geen beeld van. Levert dat twee procent besparing op of vijf of ...

De heer Van Lier: Schot van de boeg. Het gaat serieus schelen als je het gasverbruik, dan doe ik een voorzichtige schatting op basis van websites als Milieuentraal. 20 procent minder gas verbruik is heel voorzichtig in ingeschat. En labeling is ook nog gaan we naar ... Dat is natuurlijk ook nog een beetje een berekening. Uiteindelijk gaat het ook nog van hoe ga je om met je energieverbruik? Dus je kunt de deur de hele dag open

laten staan dus daar zit ook nog een stukje bewustwording, maar 20 procent besparing is niet ... U mag dat niet opschrijven trouwens ...

De heer Van der Meer: Ik schrijf het toch op.

De heer Van Lier: Want dat is het is heel ingewikkeld om dat exact te duiden. Het is geen exacte wetenschap, maar het is wel richting niet een ondergrens die ik wel durft te benoemen.

Mevrouw Van Luik: Waarbij vervolgens als je het in het totaal beschouwt, het er ook over hebt, zoals u net heeft gezien 25 procent komt uit de bebouwde omgeving, weer een percentage daarvan is woningen en weer een percentage daarvan zijn woningen met EFG labels. Dus als je optelt in het totaal effect op klimaatneutraal dan zitten al die schakels er nog wel tussen.

De voorzitter: Ik geloof dat er inmiddels zes mensen zijn die vervolgvragen hierop hebben. Ik wil even gewoon een klein beetje meer disciplines. Ik ga even via links, daar houd ik op zich niet van ...

De heer Van der Meer: Mijn tweede vraag.

De voorzitter: Oké, eerst uw tweede vraag en ik weet niet of mevrouw van Herwijnen vraag. Dan gaan we daarna ... En dan gaan we zo dan even het rijtje af.

Mevrouw Van Luik: Tweede vraag ging over bedrijventerreinen waar die ook mogelijk bij woonwijk dus dat je je daar samen kunt kijken naar kun je naar een energie delen toe. Wij gaan alles bekijken, dus zeker ook welke winst daar te behalen is. Dan moet het er natuurlijk wel overgaan dat die ook bij elkaar in de buurt liggen en dat is als je in Dordrecht op de kaart kijkt voor veel bedrijventerreinen niet zo, maar er zit ook potentie in. Dus dan gaan we zeker ook naar kijken.

De voorzitter: Mevrouw van Herwijnen.

Mevrouw Van Herwijnen: Dank je wel. En ook bedankt voor de startnotitie. Ik was eigenlijk een beetje benieuwd naar windopwekking, want zonoffensief staat er natuurlijk wel expliciet bij, maar de zoektocht naar wind, die kom kom ik eigenlijk nergens tegen of zit hij ergens onder een paraplu?

Mevrouw Van Luik: Die die zit in het totaal van hernieuwbare energie dus die zit op de kaart energie dus dat dat is hernieuwbare energie uit zon, uit wind en uit ... En u ontvangt voor het einde van het jaar de herijking van de fysio pint energie, zodat u ook met elkaar het gesprek kunt voeren over welke plaats u wil dat dat in het totale energiesysteem heeft.

De voorzitter: Mijnheer Van Dam.

De heer Van Dam: Dank, voorzitter. Hartelijk dank. Eigenlijk twee vragen of misschien drie, maar een aanvullend op wat de heer Van der Meer zegt over de EFG labels. Mijn vraag gaat over hoe accuraat is dat nou eigenlijk, want die worden natuurlijk alleen vastgesteld op basis van prognoses. In het verleden waren die heel matig qua praktische inhoud en in het heden zijn ze niet zo matig, maar doen mensen dat alleen als hun huis verkocht wordt. Is niet zo vaak. Dus hoe goed is onze informatie? Dat is vraag een. De tweede vraag is, zijn er eigenlijk ook elementen in deze startnotitie die voor onze

inwoners of voor bedrijven eigenlijk helemaal niet haalbaar zijn en waar de grote zorgen over zijn? En de derde vraag is, welk risico zit er in deze startnotitie of in deze veelheid aan maatregelen voor eigenlijk de haalbaarheid binnen onze organisatie als gemeente?

Mevrouw Van Luik: Ik ga, denk ik, hoe verder uw vragen komen hoe meer naar links kijken maar uw eerste vraag over de EFG labels. Help me nog heel even. Wat was het ook alweer precies ...

De heer Van Dam: De vraag is hoe accuraat ... Is dat een ... We hebben daar eerder wel staatjes van gezien, maar hoe betrouwbaar is dit nou?

Mevrouw Van Luik: Niet heel, want het is eigenlijk precies wat u zegt. Vaak worden ze pas vernieuwd als mensen huizen gaan verkopen. Dus ook in pilot Hardinxveld-Giessendam kwamen ze ook tegen dat ze aanbelden en dat iemand zijn al volledig had geïsoleerd, maar niet de moeite waard vond om te betalen om een nieuw label daarop te krijgen. Dus we doen het met het bestand wat we nu hebben en dat is dat is deels accuraat, omdat je best wel weet hier zijn woningen uit een bepaald bouwjaar met een bepaalde .... En daar is weinig meer aangedaan, is dan de veronderstelling over het algemeen, maar wij komen ook dingen tegen dat de labels helemaal niet kloppen, dus dat is wat we gaan ontdekken met de aanpak van die EFG labels, maar dat is zeker een factor waar we wel rekening mee houden. Andere vraag is, is het voor een aantal partijen niet haalbaar of zijn er zorgen en wat is het risico ook voor de haalbaarheid vanuit de organisatie. Die ga ik denk ik even aan jouw vragen.

Mevrouw De Jonge: Dank je wel. Dat zijn natuurlijk de vragen die ons ook bezighouden. We maken deze exercitie om daarmee te kunnen gaan bepalen van hoeveel hebben we nodig aan capaciteit, aan financiële middelen, aan andere middelen?

Daarvoor gaan we ook samen met de komende maanden die ronde tafels in samen met de stad om ons daar goed door te laten voeren van hoe zit nou het complete vraagstuk in elkaar? En dat willen we dan ook echt en die plannen die in het eerste halfjaar 24 vooral deze routes gaan opleveren. We zijn wel heel erg blij met het geld dat we hebben gekregen van het kabinet om in te kunnen zetten op capaciteit. Dat maakt ook echt nu dat we flink kunnen uitbreiden en dat doen heel erg ook in een uitvoeringsorganisatie. Dat hopen we de volgende keer te kunnen presenteren, want dat zijn we nu echt, als we speak, nog helemaal aan het verfijnen. Dus dat zal volgende keer ... Sorry, als ik spreek. Dan kunnen we daar meer van laten zien. Dus dat helpt ons enorm wel op dit moment dat we daar wel zien dat we aan de slag kunnen. Maar ja, haalbaar en betaalbaar is natuurlijk altijd al '...' Dat hebben we gelobbyd dat dat in het klimaatakkoord van Nederland ook is gekomen. En dat zullen we ook steeds bij onze een landelijk minister en staatssecretaris onder aandacht blijven brengen, maar als we alle mensen mee willen kunnen nemen dan zullen zij ons echt moeten helpen. En deze transitie kunnen we als gemeente niet zelf allemaal betalen en ook daarvan ben ik op dit moment heel positief, als je ziet hoe het gaat. We krijgen verkiezingen, dus ik denk dat we in november misschien iets meer weten wat de toekomst is van die middelen, maar in ieder geval voor deze drie jaar staan ze allemaal veilig.

De voorzitter: Mijngheer Wringer.

De heer Wringer: Dank, voorzitter. De nulmeting is uit 2019, als het goed is. We zijn inmiddels vier jaar verder. Wanneer kunnen we de volgende meting verwachten? Want ik ben wel benieuwd of we al een beetje op weg zijn of niet.

Mevrouw Van Luik: Die metingen komen met twee jaar vertraging worden die uitgevoerd, landelijk. Dat is erg vervelend, want dat maakt dat je dat je best wel met oude cijfers zit. En er is bewust nu voor 2019 gekozen, omdat 2020 en 21 de andere jaren waarover cijfers beschikbaar zijn, de coronajaren zijn geweest dus dat zijn best vertekende cijfers dus we hebben eigenlijk het meest recente normale jaar genomen als uitgangspunt en we hebben nu cijfers tot met 2021 beschikbaar.

De voorzitter: Mijnheer Struijk.

De heer Struijk: Dank u wel, voorzitter. Ik had nog een kort vervolgvraagje op de EFG labels. Ik meende te horen zeggen dat bij de corporaties er dwang kan uitgeoefend worden, maar we hebben in Dordt ook heel veel kleine particuliere verhuurders en het zou mij niet verbazen als juist die allemaal van dat soort krochten verhuren. Is daar niks mogelijk?

Mevrouw Van Luik: Ja, daar zijn zeker wel dingen mogelijk. Volgens mij valt het ook onder dezelfde wettelijke verplichting om daarvoor 2030 aangepakt te hebben. Zij zijn wel wat lastiger om de tafel te krijgen en te organiseren om dat te doen, maar ook daar helpt het wettelijke kader ons.

De voorzitter: Eerst naar mevrouw Boom.

Mevrouw Boom-Vos: Dank u wel. Ik had eigenlijk op basis van een vergaderstuk twee vragen opgesteld. Eentje is, denk ik, al beantwoord, maar even een check vraag. In de startnotitie staat heel duidelijk hoeveel er verminderd moet worden om klimaatneutraal te worden in 2040. Hoe we dit gaan verminderen is afhankelijk van de ronde tafel en de gesprekken in de stad en daarna komt '...'. Oké. Dan een andere vraag. Wat is de status van de bouwstenen die bij de vergaderstukken zaten?

Mevrouw Van Luik: Wat bedoelt u met status? Voordat ik niet uw vraag beantwoord.

Mevrouw Boom-Vos: Wordt dat jullie uitgangspunt of zijn ronde tafels de gesprekken?

Mevrouw Van Luik: Feitelijk is dit een inventarisatie van wat er nu al loopt en waarvan we nu denken daar moet je in ieder geval aan gaan werken als je het over klimaatneutraal is, maar we hebben het heel bewust inderdaad de term bouwstenen gegeven, omdat je juist nu ook dat traject in wil en die gesprek in wil en dat kan betekenen dat je daarop bijstuurt. Dus de status is een voorlopige, maar zonder die bouwstenen werd was dit wel een hele abstracte exercitie alleen dus daarom hebben we wel voor gekozen om ze bij te voegen om beeld te geven van wat we nu doen en wat logische, mogelijke paden lijken om straks tot de routekaart te komen.

Mevrouw Boom-Vos: Oké. Nee, ik ga de VVD punten hier niet inbrengen.

De voorzitter: Dat wil ik ook helemaal niet horen. Daar zitten we niet voor. Mevrouw Pichel.

Mevrouw Pichel: Dank u wel, voorzitter. Ik wilde toch nog even een poging wagen met mijn vraag net met de kwantum fysische verklaring. En ik ga kijken of ik mijn vraag even anders kan inkleden.

De voorzitter: Ik wil graag dat u een vraag stelt en niet een heel verhaal houdt, dus dat gewoon een concrete vraag komt, waar concreet antwoord op gegeven kan worden. Dus als u dat kan, prima.

Mevrouw Pichel: Voorzitter, ik had daarnet een concrete vraag gesteld over de kwantum fysische verklaring en daar kon geen antwoord op gegeven worden. Dus vandaar dat ik mijn vraag een beetje zou willen toe lichten.

De voorzitter: Prima, maar als u dat dan doet op een manier dat er ook wat makkelijker antwoord gegeven ... Dat bedoel ik alleen maar. Het is super technisch wat u bespreekt en dat gaat op dit moment een commissievergadering een klein beetje te boven. Maar gaat uw gang?

Mevrouw Pichel: Oké. Ik dacht namelijk dat dit wel een technische sessie was, maar dan ...

De voorzitter: Ik heb u net heel veel ruimte al gegeven om dat te doen. Dus alleen het is wel ... Het gaat heel ver.

Mevrouw Pichel: Het wordt heel technisch. Oké, sorry. Ik wist niet dat daar bepaalde beperkingen oplagen op hoe technisch ze waren, maar ik ga me best doen om hem ...

De voorzitter: Nee maar de raad is een lekenbestuur dus het moet ook zodanig zijn dat het gewoon nog te volgen is voor iedereen. En dat is het enige wat ik u even meegeef dus gaat uw gang.

Mevrouw Pichel: Oké. Ik ga nog even naar ... Het staat hier volgens mij niet in, maar het wordt natuurlijk verwezen naar IPCC en dan is '...' ook natuurlijk niet. Dit is natuurlijk ook gebaseerd op de grafiek, het temperatuurstijging waarin we natuurlijk zien vanaf ongeveer begin jaren 80 de stijging natuurlijk exponentieel was. Dat is waar zorgen baart. Dus ik ben inderdaad op zoek naar die kwantum fysische verklaring. En de wijze waarop ik eigenlijk inderdaad een vraag zou willen stellen en ik stel deze vraag, omdat er natuurlijk allerlei maatregelen worden genomen op basis van dit fenomeen. En in dit fenomeen kijk ik eigenlijk inderdaad naar de verklaring van die stijging. En voor die verklaring van die stijging zien we dat er een evolutie is van de ontwikkeling van de mensheid en daar zien we dus een verschuiving van een lagere frequentie naar een hoog frequentie. En zoals ik ook net al aangaf dan hebben we het over de trilling van de moleculen die langzaam trillen zijn kouder. moleculen die sneller trillen worden warmer. Dingen die sneller bewegen worden warmer. En daar kijk ik dus ook naar dat als we dan zeggen dat is een vergelijking, maar ook de evolutie van bewustzijn is een verlichting in het geheel van de mensheid. Een letterlijke verlichting. Licht is ook warmer dan schaduw. En op moment dat we gaan kijken naar die verlichting is dan dat dan niet inherent aan de ontwikkeling van het bewustzijn van de mensheid? Wat uiteindelijk de bedoeling is en dat op moment dat dat vergroot en de verlichting dus vergroot en vervolgens natuurlijk de duivel schreeuwt het wordt hier te warm, naar wie willen we dan luisteren? Naar de verlichting of naar de schaduw?

De heer Van Dam: Voorzitter, mag ik een punt van orde maken?



De voorzitter: Zeker.

De heer Van Dam: Dat ik denk dat het wel wenselijk is dat we het hier hebben over de startnotitie Dordrecht klimaat 2040, want daarvoor zijn we hier bij elkaar en ik heb toch de indruk dat we het daar in de afgelopen paar minuten niet over hebben gehad.

Mevrouw Pichel: Voorzitter, ik verwijs naar iets wat in de startnotitie staat en er wordt verwezen naar het IPCC rapport waar ik vraag om een kwantum fysische verklaring van de toename van de opwarming van de aarde. Het staat hierin.

De voorzitter: Er zijn inmiddels diverse pogingen gedaan om te kijken of u van een antwoord voorzien kan worden en ik denk niet dat dat dezelfde golflengte is. Dus u heeft nu weer een vraag gesteld dat was alleen niet echt een technische vraag in de zin dat was een vrij open vraag die ook niet echt in mijn beleving heel erg technisch te beantwoorden is.

Mevrouw Pichel: Voorzitter, volgens mij hebben deze mensen ook nog geen gelegenheid gegeven om een antwoord te geven.

De voorzitter: Nee, maar ik ben van de vergaderorde en niet u. Dus ik ga nu vragen of dat anders opgelost kan worden, maar zover was ik nog niet. Dus als een van jullie twee een technisch antwoord kan geven op de vraag.

De heer Van Lier: Ik houd het, denk ik, even kort. Het gaat steeds over het IPCC rapport en dat is iets wat wij vanuit onze startnotitie niet ter discussie hebben gesteld en we hebben de uitgangspunten van al die wetenschappers die daarnaar gekeken hebben voor waarheid aangenomen en op basis van dat rapport hebben wij deze overgenomen. Dat is denk ik het verhaal dus het IPCC rapport is denk ik niet iets wat vandaag waar ik iets over kan zeggen dus dat dan zou ik u daar naar willen terugverwijzen.

De voorzitter: Oké. Voorstel. Is het wellicht een idee dat u de vraag die u wilt stellen op papier zet en dat u die schriftelijk stelt, want ik denk dat dit echt niet het podium is waar u het antwoord krijgt waar u naar op zoek bent.

Mevrouw Pichel: Ja, dank u voorzitter. Ik heb net het antwoord gekregen dat er inderdaad verwezen wordt naar het IPCC rapport en dat er geen antwoord kan gegeven worden. Ik zal in de fractie bespreken of we daar nog aanvullende vragen over willen stellen.

De voorzitter: Maar dat is dus de suggestie die ik doe, dat u dat dan eventueel schriftelijk doet? Even kijken. Mijnheer Van der Meer.

De heer Van der Meer: Ik heb nog een andere vraag in vervolg op een aantal punten die genoemd zijn over besparing. Dat gaat natuurlijk niet alleen over de EFG labels. Gaat ook over andere vormen van energiebesparing en over het geld wat er van het Rijk gekomen is om dingen aan te pakken. En de wethouder zei net van het gaat voor een belangrijk deel ook naar de uitvoering en daar wil ik graag nog wat meer over horen van hoe dat dan aangewend wordt. Er is veel discussie over geweest over hoe met name ook particulieren eigenaren en kleine bedrijven geholpen en ontzorgd kunnen worden. Gaat het daarover of gaat het over andere elementen in de uitvoering?

Mevrouw Van Luik: Het gaat zeker ook daarover. We zijn op dit moment bezig om daar eigenlijk een nadere uitwerking van te maken in echte routekaart energiebesparing die dus daar eigenlijk ... Die komt binnenkort uw kant op. De landelijke middelen zijn ter

dekking van personeelskosten dus die zetten wij in om mensen te begeleiden, te helpen wat zijn nou de goede maatregelen? Zowel op besparing als op alternatieven voor gas, voor warmte alternatieve. En als het over uitvoering gaat dan gaat het dus echt over projecten in de wijken, wijkaanpak maken en daarin mensen ook ontzorgen en begeleiden.

De heer Van der Meer: Prima, dankjewel.

De voorzitter: Mijnheer Van der Meer wilt u uw microfoon ... Of u moet natuurlijk nog een vraag hebben maar ...

De heer Van der Meer: Ik verzin ze zo, hoor.

De voorzitter: Dat weet ik, dat u dat doet, maar ik geloof niet dat dat ... Ik denk dat u al een aantal vragen heeft gesteld waarmee wat verheldering heeft gekregen. Iemand anders nog? Oké. Vooruit.

De heer Van Dam: Wat ik altijd ingewikkeld vind en dat is natuurlijk ook een ingewikkeld onderdeel aan startnotities is de vraag over de concrete acties en doelen en want we houden natuurlijk heel erg van startnotities hier en we stellen heel graag plannen op en schrijven grote rapporten en we maken gebruik van rapporten en conclusies die anderen hebben gemaakt, maar de vraag die bij mij sterk leeft ook als ik zo'n startnotitie lees, hoe kan ik en dat is een beeldvormende vraag, hoe kan ik als raadslid nou bijdragen aan een beetje actie of vlotheid op zo'n thema, zodanig dat het ook tot actie komt?

Mevrouw de Jonge: Daar wil ik wel een poging toe doen. Want wat ligt er in uw vermogen? Dat zijn twee wijzen om het zo maar te zeggen. Dat is in uw raadswerk dat u kritisch meekijkt met alle voorstellen die voorbijkomen en aangeeft van hoe zit het precies? En meer actie erin. Dat is natuurlijk een optie. Maar u kunt natuurlijk ook ... U loopt ook in de Dordtse samenleving rond. U hoort en ziet van alles. U kunt ook mensen erop gaan attenderen en ook in die zin ondersteunen door te zeggen van er is een energieloket of stel uw vraag bij de gemeente. Er zitten hier ook vertegenwoordigers van Dordtse organisaties die ook met energie bezig zijn, die ook heel graag inwoners en zelfs ondernemers ook willen helpen. Dus ik denk dat dat een rol is die u zeker kunt nemen door steeds ook de verbindingen te leggen tussen de partijen die een ieder kunnen helpen en dat is soms een gemeente, maar ook heel vaak een andere partij. En als u zegt van ik weet het even niet, laat het alsjeblieft weten, want zo moeten we, denk ik. met zijn allen samen deze opgave aan het is grootst, het is complex en we hebben eigenlijk iedereen nodig om snelle stappen te gaan maken die nodig zijn om aan de ene kant het milieu te besparen, maar ook de energierekeningen van mensen zo laag mogelijk te kunnen houden.

De voorzitter: Ik denk dat dat een mooie boodschap is om de bespreking mee te beëindigen. Even kijken. Er staat een rondetafelgesprek ingepland. Dat is door de agendacommissie al gedaan. Ik weet niet of u daar behoefte aan heeft, want dat is natuurlijk aan uzelf. Dus die kan dan doorgaan en heeft de commissie daar een specifieke input op wat betreft de wensen wat er besproken kan worden of wat er meegenomen kan worden. Mijnheer Hartmeijer.

De heer Hartmeijer: Ik heb de agendacommissie niet kunnen kijken, maar is er al bekend wie de dan aan tafel zit? Welke partijen?

De voorzitter: Dat moet ik schuldig blijven. Ik ga ervan uit dat een rondetafelgesprek inderdaad wat mensen erbij worden gehaald en ... Maar ik heb geen idee of de agendacommissie dat heel specifiek al heeft bepaald. Ik denk dat het ook belangrijk is dat ... Maar dat u zeker ook zelf gewoon aan kan geven wie u daar graag bij zou willen hebben dan. Ik bedoel want de agendacommissie is hartstikke goed, maar met zijn allen zijn we misschien nog beter. Dat kan altijd.

De heer Hartmeijer: Ik vroeg me gewoon af of er misschien al suggesties waren geopperd. Was ik gewoon benieuwd zijn.

De voorzitter: Is mij niet bekend. Breed. Heel breed. Mevrouw Boom.

Mevrouw Boom-Vos: Dank u wel, voorzitter. Voor mij eigenlijk de vraag gaat de ronde tafel per thema of is het een ronde tafel alle vier de thema's tegelijkertijd.

De voorzitter: Ik werk niet bij de griffie dus ik wil het voorstel doen dat dit even uitgezocht wordt. Dus wat is er precies in de agenda commissie gezegd? Hoe gaat het geagendeerd worden? Zeg dat dan daarnet gelijk.

Mevrouw Vermeulen: Tuurlijk weet ik dat. Besluit is een rondetafelgesprek en heel breed nodige en dan ook uit de vragen die hier kwamen nog misschien wat specifieke richting, maar in ieder geval breed nodig, want partijen hebben al aangegeven in de eerder stadium bij de bespreking van de doorstartnotitie energietransitie van we willen hier weer uitgenodigd worden. Dus dan denk ik aan alle betrokkenen. Drechtse energie, Drechtse stroom, klimaat, coalitie, enzovoort, enzovoort.

De voorzitter: Maar dat mag best ergens zwart op wit komen. Dus dat is dan inderdaad mijn verzoek of dat aan de commissie gestuurd kan worden zodat de commissie eventueel kan kijken van ik mis die en die nog en dat dat dan eventueel nog toegevoegd wordt. Mijnheer Van der Meer.

De heer Van Der Meer: Daarnaast is er door ons indertijd een agendering ook ingediend om een aparte kennissessie over duurzame opwekking. En die zit ook in de planning. Dus dat thema kan ook voor een deel in die sessie aan de orde zijn. Dus als er aanvulling gezocht wordt, denk ik vooral voor de andere thema's.

De voorzitter: Mijnheer Van Dam.

De heer Van Dam: Voorzitter, daar sluit ik mij bij aan, want die sessie gaan we niet voor niks organiseren. En de andere aandachtspunt voor mij is ook, ik zou het ook willen hebben met de partij die aansluiten over de uiteindelijke uitvoering en capaciteit en hoe ze dat wat tips of dingen daarvoor zijn, omdat daar vanuit onze fractie in ieder geval veel zorgen over zijn.

De voorzitter: Oké.

Mevrouw Boom-Vos: Voorzitter.

De voorzitter: Mevrouw Boom.

Mevrouw Boom-Vos: Vanuit onze fractie is vooral ook heel vaak per thema. Mobiliteit is toch wel een ander iets dan bouwen of economie.

De voorzitter: Mocht u het met, zoals het aangedragen wordt, niet eens zijn dan kunt u altijd een tegenbod doen in het systeem dat bij de hoe heet dat ding? Agendacommissie. Het is laat. Anders nog iets? Twee ons leverworst?

Mevrouw Boom-Vos: Misschien nog even voor het proces. Wijzelf vonden de startnotitie echt goed omschreven en omkaderd. Naast de ronde tafel hebben wij niet echt een behoefte aan nog een oordeelsvorming en zou die wat ons betreft door mogen.

De voorzitter: Daar zijn we nu nog niet. Dus dat. Maar dat is alvast goed om te horen, denk ik voor de wethouder. Verder nog iets? Want dan ga ik afronden en dan dank ik alle hartelijk voor uw inbreng. En dan zou ik zeggen tot volgende week in de raad.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van ..... 2023.

De griffier,

De voorzitter,

A.E.T. Wepster

A.W. Kolff